

poština plačana v gotovini.

Doj^{DANES}oljub^{Otroška stran}

v Ljubljani 26. novemb

Cena L 0.50

Leto 54 • Stev. 48

Sv. Magdalena

Novoodkrita freska
v Maršičih
pri Sv. Gregorju

Odkril in fotografiral
Dr. S. Mikul.

Slovenski svet je krog in krog obdan s cerkvami, ki kakor sklenjene dlani molijo za naš narod in njegovo usodo. Pa tudi notranjščina teh slovenskih podružnic je bogata in dragocena. Zlati oltarji nam predložijo lepoto nebes s svetniki in angeli, in lepe freske, stenske slike, nam dvigajo duha k Bogu ter nam z življenji svetnikov in mučnikov kažejo pot v nebesa. So pa naše podružnice dragocene prav zaradi teh stenskih podob, ki so najstarejše naše slike ter izredno važne za zgodovino slovenskega slikarstva in za duha starih časov. Danes so zakrite našim očem pod plastjo v časih že začrnelega beleža, toda od časa do časa se odkrije pod metežem stara podoba, ki da slutiti bogastvo pod njim. In tako so prišle na dan čudovite slike po podružnicah v Verzdencu, Križni gori, Suh, Sv. Primožu, Muljavi, Muti itd., ki hranijo in kažejo vernikom kakor turistom bogastvo stare umetnosti. Z vsakim takim odkritjem se poveča narodna dragocenost in poveča naša umetnost ter tudi vrednost cerkve, ki postaja tako tudi pomembna kulturno-zgodovinska vrednota in privlačnost za ljubitelja narodne ostaline in zapuščine. Zato skrbite, da se taki spomeniki stare slovenske kulture ne uničujejo, da se ohranijo in spravijo v stanje, ki bo vzdrževalo še stoletja, v dokaz potomcem praočeta, vega duha in vedno žive iste vere!

SMUČANJE

šport veselja in zdravja

Nikoli ni vreme tako žalostno kot je v novembru. List za listom pada z drevesa, ki postaja golo, dnevi so vedno krajši, nebo je oblačno, kakor da je sonce porabilo na svojo varovanko — zemljo. Ljudje, ki so že davno pospravili svoje pridelke, vrše le še prijetna domača dela v zakurjenih izbah. V gorah srečujemo le drvarje in lovce, večina ljudi pa se je umaknila v stanovanja, kjer je peč najprijetnejši kos notranje opreme.

Jesen je doba deževja. Ni več belih oblakov, ki so plavali poletni neke visoko na modrem nebu. Nad zemljo so vlažne, temne megle, katere preganjajo mrzli vetrovi sem ter tja. Iz dneva v dan postaja bolj hladno, često pada ledeno mrzel

Polarni raziskovalec Nansen na Grönlandskem leta 1889.

dež. Kadar prežene severni veter zadnje ostanke razkošne poletne toplote, ko pade toplomer pod ničlo ali še niže, začnejo padati prve snežinke. Če je suh mraz, padajo bele, šesterokrake zvezdice, če pa je vlažno, padajo snežinke v kosmih. Tako potrka na vrata zima. Ljudje jo sprejmejo vdano, kakaj takšen je zakon narave, da pride za jesenjo zimo, za zimo pa zopet pomlad.

Otroci so prvega snega vselej veseli. Živahno tekajo krog voglov in gledajo v nebo, kako ple-

Pinški smučarji lovijo volkove (slika iz leta 1831).

šejo bele zvezdice proti zemlji. Polja dobivajo vedno bolj prijazno lice: pokrijejo se z belo odejo, ki bo čuvala ozimino vse do tistih dni, ko bo narava spet oživila. Tudi otroci postajajo vedrejši. Za njih se je začela doba zimskega veselja. Pričnejo se kupati in sankati, drsati in smučati. Nič več jih ne zebe. Rdečih lic se podjetno spuščajo po klancih navzdol in hitijo spet nazaj. Ob nedeljah popoldne se jim pridružijo tudi odrasli, ki nosijo težke smuške čevlje, na čevljih tesno navezane smuči, v rokah pa palice, s katerimi se poganjajo, ko drtijo po ravnem. Čim bolj je mrzlo, tem večje veselje imajo smučarji. Po najhujših strminah krmarijo navzdol, zavijajo sem ter tja in švigajo hitro, da ljudem sapo zapira. Marsikaj jim tudi spodrsne in padejo tako hudo, da se komaj izvlečejo iz globokega snega, toda preden se otrsejo, hitijo zopet po klancu gor in dol. Tisti, ki so imeli nekaj dni smuči na nogah, pripovedujejo, da ni lepšega športa od smučanja. Zato mu tudi pravijo »bela opojnost«.

Preden so vedeli stari Slovenci za telovadbo, športne igre in atletiko, so poznali smučanje. V zgodovini čitamo, da so našli na Slovenskem najstarejše zgodovinske podatke o smučanju v Srednji Evropi. Te podatke je napisal Janez Valvazor, ki je v znameniti knjigi »Slava Vojvodine Kranjske« opisal med drugim tudi teže in navade naših prednikov v 17. stoletju. Kakor vse drugo, je Valvazorja zanimalo tudi ljudsko smučanje, ki je bilo v navadi na Blokah. Bločani so si sami izdelovali lesene smuči, pritrtili jermene za stopala in se kretali pozimi, ko je bil globok sneg, največ na smučeh. Smučali niso le za zabavo, temveč iz potrebe: na smučeh so hodili po opravkih, na smučeh so prihajali k maši, pa tudi krsto so pritrtili na smuči, kadar so v globokem snegu vozili mrlita na pokopališče.

Valvazor pripoveduje, da so bili naši bločki predniki izvrstni smučarji. Po klancih so se spuščali izredno srčno, nobene strmine se miao ball, mimo dreves pa so švigali z nenavadno spretnostjo. Na nogah so imeli precej široke smuči, v rokah pa dolgo palico, ob katero so se opirali, ko so krmarili po strminah navzdol. Zanimivo je dodati še to, da imamo Slovenci za smučanje svoj originalen izraz »smučanje« — »smuči« — »smučar«, medtem ko so skoraj vsi drugi narodi spoznali smučanje šele po Skandinavcih in so tudi po njih prevzeli naziv »ski«, »skijanje« (hrvaško), »skilaufen« (nemško).

V pravi ljudski šport se je razvilo smučanje šele v našem stoletju. Najprej so smuči izdelovali domači kolarji, kmalu pa so ustanovili velike tovarne, v katerih so izdelali letno na deset tisoč vitkih dila. V Evropi je danes gotovo več milijonov smučarjev, pa tudi med Slovenci jih je nekaj deset tisoč. V gorah, v katerih je tisočletja vladal zimski mir, so zgradili moderne smuške hotele, še višje pa smuške kočice, v katere zahajajo najvztrajnejši prijatelji bele opojnosti. V Alpah so zgradili tudi nekaj žičnih železnic, po katerih se vzpenjajo premočnejši smučarji v visoke gore, kjer je snega do pet metrov debelo, in kjer ima sonce tako moč, da ožge v enem samem dnevu človeško kožo, ki postane temno rjava.

Prve smuške tečaje smo imeli Slovenci po svetovni vojni v Bohinju. Za Bohinjčane je bilo smučanje tiste dni še nekaj novega. Kmalu so uvideli, da so smuči priročneje od krpljic in začeli so smučati. V Bohinju je prihajalo vedno več smučarjev, ki so ostajali tam po več dni. Tako se je začela v Bohinju sezona zimskega tujkega prometa.

Najbolj vneti smučarji so postali Ljubljanci. Kako tudi ne? Ves teden sedijo v uradih, trgovinah, pisarnah, šolah, tovarnah, v soboto popoldne pa si zašlejo razvedrila v krasni zimski prirodi. Iz Ljubljane je potovalo v dobrih zimah, ko je škripalo od mraza in ko so v snegu cveteli ledeni kristali, toliko smučarjev, da so bili vsi vlaki nabito polni. S seboj so nosili nahrbtnike, notri pa dobrote, ki so po napornih vzponih zelo prav prišle. Nekateri pa so ostajali v smučskih domovih kar ves teden, večina pa se je vračala ob nedeljah zvečer spet v mesto. Kar veselo jih

je bilo gledati, ko so se vsuli po Miklošičevi cesti zagorelih obrazov in židane volje!

Posebno radi so zahajali v Planico, kjer so se vršile marca meseca velike mednarodne tekme na skakalnicah, ki je največja na svetu. Včasih je prišlo v Planico kar 10.000 smučarjev — med njimi mnogo inozemcev —, ki so gledali drzne smuške skoke z velike skakalnice na pobočju Ponc. Spomini na planiške skakalne tekme so ostali marsikomu nepozabni. Po belem zaledju 100 metrov visoko nad gledalci se je odtrgal smučar, drvel proti odskočnemu mostu, se pogel v zrak in plaval daleč in globoko, kakor da ima krila, zatem spet švignil v sneg in se zaustavil v lokih. Posebno srčna sta bila Novšek iz Bohinja in Finžgar iz Kroke, ki se nista ustrelila skakalnice, katero so tudi norveški mojstri gledali z občutki strahu. Odkar je ljubljanski intenz Blos-

Bločki smučar krmari po klancu navzdol. Kakor vidimo, so uporabljali naši predniki na Blokah samo en kolec.

dek zgradil v Planici veliko smuško skakalnico, ve vas svet za Planico. Njena slava se je razširila vsako leto, ko so skakali čez 100 metrov, česar na drugih skakalnicah v svetu doslej niso mogli. Najdaljše je skočil nemški smučar Gering, ki je plaval po zraku kar 118 metrov daleč.

Letos bodo oživele naši dolenjaki in notranjski smučki tereni. Upamo, da se bodo ljubljanci tudi na teh novih terenih dobro počutili in da bodo odalej vedno rajši zahajali med Dolence in Notranjce.

Velika smuška skakalnica v Planici.

JOŽE RAZOR

Nazaj več ne gremo

Avto je brzel že po širni in krasni dolini reke Taja. Sledovi vojne so bili tu še bolj opazni. Dne 20. avgusta sta slovenski zdravnik Grašič in španski častnik Alvarez zadela na zadnje straže čet generala Yagueja in se oddahnili. Na cilj! Grašič se je javil v štabu in bil takoj pridržen tujski legiji kot vojaški zdravnik.

»Vidiva se lahko vsak dan!« mu je rekel Alvarez, ki je medtem že tudi opravil svoje formalnosti.

Oddelki generala Yagueja so morali riniti sklozi sovražno ozemlje. Imeli pa so veliko prednost. Čeprav po številu majhni, so vendarle predstavljali redno vojsko, ki je rdeči miličniki še niso imeli. To število je vsak dan naraščalo. Iz vseh krajev so hoteli prostovoljci in se stavi na razpolago. Z njimi so v začetku izpopolnjevali redne čete, pozneje, ker jih je bilo vedno več, pa so ustvarili posebne prostovoljske enote. Ganiživ je bil pogled na te fante, ki so pustili doma vse in hoteli v boj za vero in domovino. Velikokrat sta prišla oče in sin skupaj, bil je tudi primer, ko so prišli ded, oče in sin in se hoteli boriti skupaj.

»Ob toliki požrtvovalnosti in ob tolikem junaštvu španski narod ne bo propadel!« si je mislil Grašič. Bil je pridržen tujski legiji, ki jo Spanci imenujejo »Tercio«. Za razliko od francoske tujske legije so ta izbrani oddelki Francove vojske sestavljali v veliki večini Spanci. Druge narodnosti so bile v manjšini. Kljub temu je bilo moštvo legije zelo pestro in originalno. Tako si tam našel Amerikanca Wattsona, ki se je naveličal svojih milijonov in svojega brezplodnega življenja ter se prijavil tujski legiji, kjer je upal, da bo našel večji smisel življenja. Rus Orlov je bil razočaran in spreobrnjen komunistični voditelj, ki je pred vstopom pričujočo roko maševanja ušel v »Tercio«. Suh, močedeč Angličan, ki je za vsako besedico premišljeval, ali bi jo izrekel ali ne, je bil še vedno nek skrivnostni tip za tovariše. Pravilo so, da je to oficir angleške vojske, ki hoče uvesti tudi v angleških kolonijah sistem tujske legije. Bile so zastopane skoraj vse narodnosti n vsi značaji. Poleg bivših kaznjencev in zločincev si našel na svetnike, ki so z molitvijo vstali in z molitvijo šli spat, ki so šli v boj z nekdanjim geslom srednjeveških križarjev: »Bog to hoče!« Vsi pa so se držali stroge discipline, ki jih je vodila za mislijo njihovega poveljnika, slavnega, toliko opevanega Yagueja, o katerem so govorili, da se boji edinole Gospoda Boga in pa svetega Jakoba iz Kompostelje, ki da ga je enkrat opomnil, naj ga smatra za svojega polkovnika. Takrat je bil namreč Yague še mlad poročnik.

V to pisano moštvo je torej padel Grašič. Bilo mu je zelo olajšano, ko je zvedel, da je njegov prijatelj Alvarez pridržen k istim oddelkom. Tako sta prijatelja skupno prenašala vojne napore, ki so bili z vsakim dnem večji. Rdeče čete so se pred silami tujske legije, maroških domačinskih čet in prostovoljcev umikale po dolini reke Tajo vedno bolj v smeri proti Toledu in tam pripravljale obrambo. Generalu Yagueju se je zelo mudilo. Hotel je na vsak način prispeti do Toleda, še preden bi se rdeče čete mogle dodobra zbrati in utrditi svoje obrambne položaje.

Spopadi so bili takorekoč vsakodnevni. Rdeče čete so se bojevale zdaj s čelno taktiko, zdaj na četrtni način. Legijonarji, utrjeni in izveščani v bojih v Severni Afriki, so brez posebnih težav odbijali napade in uničevali središča sovražnikovega odpora. Alvarez se je kot navaden vojašek udeleževal vsakega večjega napada, in tudi Grašič ni hotel izostati. S svojim pogumom sta oba prijatelja kmalu dobila velik ugled med legijonarji. Ker nista bila podložna disciplini, marveč odvisna od glavnega stana Yaguejeve armade, je bilo njuno junaštvo v očeh legijonarjev še toliko večje.

»Gospoda, vidva se preveč izpostavljata!« ju je opozoril komandant. »Bodita v ozadiju; ni važno naloga, da bi se borila.«

»Gospod major, najlepše in najbolj sočne novice se dobe v prednjih vrstah. Jaz kot poklicni častnik sem dolžan biti tam, kjer je kaj novega.«

»In jaz, gospod major, moram biti tam, kjer padajo naši ljudje, da jim nudim zdravniško pomoč.«

»Lepi izgovori, lepi izgovori, čeprav ne drže. Sicer pa je to vajina stvar.« Major se je glasno jezil, na tihem pa je bil vesel, da ima tako pogumne moše.

Nekega dne sta se oba prijatelja udeležila izvidniškega pohoda, ki ga je podvzela četa legijonarjev v bližnje pogorje. Ugotoviti je bilo treba, ali se ne skriva v gorskih vaseh večje število rdečih čet, ki bi ob prodiranju v ozadiju vzmernirale Yaguejeve oddelke. Četa je šla kakih petdeset moč in bila dobro oborožena. Pomikala se je ponoči, previdno, ker so se že kmalu pokazala znamenja, da se sovražnik nahaja tu v večjem številu. Požgane ali porušene cerkve so dokazovale, da so tod divjali revolucionarji. Vasi so bile prazne. Ljudje so se iz strahu pred komunisti umaknili v hoste ali v nepristopno skalovje. Med hišami so legijonarji našli trupla, ki še niso razpadla. Po tem so sklepali, da so se rdeči mudili tod pred kratkim. Tudi kadeče se hiše so jim to dokazovale.

Na predvečer drugega dne so že zajeli pet miličnikov, ki so se potikali okrog po zapuščenih vaseh in iskali plena. Priznali so, da se zbira kakih 30 kilometrov stran močna kolona rdečih čet, ki jih sestavlja takozvana mednarodna brigada. Ta kolona se pripravlja, da vpadе oddelkom generala Yagueja v hrbet takrat, ko bo Yague napadel rdečo obrambno črto pred Toledom.

Odkritje je bilo važno. Šlo je zdaj samo za številčno stanje rdečih čet. Ujetniki se tu niso izražali jasno. Treba je bilo to dognati. Poveljnik čete je ukazal, da se v nočnem pohodu toliko približajo sovražnim oddelkom, da bodo dobili kakšna znamenja o njihovi številčni moči.

Noč je bila zelo jasna, zato je bilo treba velike previdnosti. Grašič je mislil na ono noč, tudi če je z zlomljenim srcem odhajal iz domovine. Tudi takrat je bila jasna noč, posejana z milijoni zvezd. Toda takrat je odhajal kot mrlji, kot razvalina. Danes pa je drugače. Njegovo življenje je spet zadobilo smisel. Postalo je zopet to, kar je bilo prej: borba. Borba za človeštvo. Borba za pravico. Borba za zmago idealizma. Borba za krščanstvo. Res je, da se bori za drugo domovino. Toda, ali ga ni njegova lastna domovina izdala? Ali ga ni izdala celo tieta duša, ki se mu je zdela najbolj sorodna, izvoljenka njegovega srca, njegove sanje, njegova ljubezen? Našel je drugo domovino, druge ljudi, ki vedo ceniti njegovo borbo in njegovo trpljenje. Našel je tudi prijatelja, ki mu je postal neoljudiv tovariš v sreči in nesreči. Cemu še torej misliti na to, kar je bilo? Misel na Marijo, tako grenka od onega trenutka, ko je izvedel za resnico, je postajala vedno bolj in bolj blede. Silovita rana, ki mu je bila s tem prizadejana, se je bolj in bolj celila.

Iz tega premišljevanja ga je vzbudilo nenadno žensko vpitje. Legijonarji so obstali. Izza gostega sadnega drevja se je v mesečini svetlikala vas. Vpitje je prihajalo od tam. Vmes pa se je slišalo robato moško govorjenje v tujem jeziku.

Legijonarji so skočili v kritje in se plazeli bližaji sadovnjaku. Tu se jim je odkril nenavaden prizor. Ob ograji je stalo pet moč, močno povezanih. Stražil jih je oddelček petnajstih moč. Od prve hiše sem je prihajal miličnik, očito poveljnik oddelka, okrog njega pa sta vili svoje roke dve ženi in ga obupno prosili za usmiljenje.

»Misericordia, misericordia!« (Usmiljenje, usmiljenje!)

Najbrž je bil kdo od ujetnikov mož, brat, sin ali kaj podobnega.

»Pripravite se!« je šepnil poveljnik legijonarjev. »Poveljniki moramo ujeti živega!« Povelje je šlo od ust do ust.

Rdeči so se postavili v vrsto pred ujetniki in se pripravljali za strel. Dva sta odvedla ženi, ki sta obupno vpili na pomoč.

Puške so se dvignile. Ujetniki so se nemirno zganili. Tedaj je eden izmed njih glasno zavpil:

(Dalje prihodnjič.)

roman

Ninive, vlemesto starega veka, je šlo nad milijon prebivalcev. V to pogansko, razuzdano mesto pride na božje povelje prerok Jona. Hodil po ulicah, pa se od časa do časa ustavi in kliče: »Še štirideset dni in Ninive poginejo!« In Ninivljani so verovali in so razglasili post in so obklesali rašavnik, od velikega do najmanjšega, in so se postili in pepeli s kraljem vred, rekoč: »Morda Bog zopet odpusti in se obrne od svoje hude jeze, da ne poginemo.« In Bog je videl njih dela, da so se spreobrnili od svoje slabe poti: in Bog se je usmilil, da je odvrnil zlo, katero jim je bil napovedal, da jim bo storil, in ni storil.

Vsa Evropa je danes Ninive. Vsi smo izvali jezo božjo ter si spleli s svojimi grehi in brezboštvo strašni blif, ki nas tepe. Kdo nas bo rešil pogina? »Ta rod se ne izžene drugače ko z molitvijo in postom« (Mt 17, 20), kliče Kristus, kliče njegov namestnik. Mar nas bo rešilo brezboštvo? Prav brezboštvo nas je odrgalo od Boga in zato pokopalo v npravem in gospodarskem neredu, ker nas je pahnilo v brezvestno sebičnost. In zdaj, ko nas sadovi brezboštva na lastni koži uče, kaj smo brez Boga, zdaj naj nas brezboštvo reši? Rešiti nas more edinole vrtniter k Bogu. Vrnemo se pa k Bogu prav z molitvijo in postom ali pokoro. Moliti bi morali najbolj, da nam Bog vrne vero, živo vero. Tudi pri naša molitev mir seru, družinam, mir med narode, ki se v molitvi žutijo eno v Očetu.

Kaj pa pokora? Ali spada pokora v 20. stoletje? Še v nobeno ni tako spadala. Kaj se pa pravi pokoro delati? Greh obsojati, greha se očistiti, vrniti se k Bogu, dajati razžaljenemu neskončnemu božjemu Veličanstvu s zatajevanjem in miloščino in drugimi dobrimi deli zadoščenje ter se odločno boriti zoper strasti, ki so vir vse osebnosti in socialne nesreče človeštva.

Ker nas torej molitev in pokora vodita nazaj k Bogu, je silva resnica, da je v tem naša rešitev ter da stoji danes vsi narodi pred odločitvijo: ali molitev in pokora ali pa — v brezno.

Mi počnemo v brezno. Mi katoliški Slovenci najmanj. Najlepše in najgloblje zadoščenje nudimo božjemu Sreč s sakramentom sv. pokore, zadoštilnim sv. obhajilom in daritvijo sv. maše, ki ima neskončno spravno vrednost. Vse to troje hočemo po vroči želji našega skrbnega nadpastirja vsi Slovenci opravljati odslje sačenisi s 5. decembrom devetkrat zapored vsak prvi petek v mesecu.

Ta način zadoščenja je božja zamisel; Zveličar sveta sam je izrazil željo, naj mu damo zadoščenje vsak prvi petek. Na pobožnost devetih prvih petkov pa je navezal svojo največjo obljubo: rešitev duše. Če bomo dobro dovršili to veliko skupno devetdnevno, nam ne bo Gospod le duš rešil, marveč tudi telo in življenje in vse druge potrebne časne dobrine, ker je sam obljubil, da se nam bo vse to navrglo, če bomo iskali najprej božjega kraljestva in njegove pravice. Pojdimo torej vsi vase, obsojajmo svoje socialne in zasebne grehe. Sicer smo se že večkrat posvetili Sreč Kristusa Kralja, toda premo našo resno. Grehov je mnogo in velikih. To so sulice, ki smo s njimi prebodli Sreč Odrašenkovo. Obsojajmo vse to. »Če bi mi sami sebe presojali, bi ne bili sojeni. Ko pa nas (zdaj) Gospod sodi, nas pokori, da bi ne bili s svetom obsojeni« (1 Kor 11, 32).

Izvršimo torej to spravno akcijo za vse ljudstvo. Vsak katoliški Slovenec naj se gotovo udeleži vseljidske pobožnosti devetih veterih petkov. Rešimo sebe, rešimo svoje ljudstvo! Ponizajmo se pred Gospodom in rekel bo tudi nam: »Ker so se ponizali, jih ne bom raskropil« (3 Kron 12, 7).

V sredo, 26. t. m., se prične pripravljana devetdnevna za to pobožnost. Prvi petek bo pa 5. decembra t. l.

Slovenci! Poiščimo v teh časih Božje Ljubezni, da bo zasijala tudi med nami in med vsem človeštvom!

d Iz duhovniške službe. Na župnijo Polica nad Višnjo goro je bil umeščen g. Janko Dolenc, dozdaj župnik v Trebelnem. — Župnija Trebelno je bila podeljena g. Ivanu Tiringarju, dozdaj župniku v Čebinjah. Umeščen je bil 5. novembra, isti dan kakor njegov prednik na novo župnijo. — Za župnika-vikarja v Slični je bil imenovan g. p. dr. Tomaž Kurent O. Cist. — Za kaplana sta bila nameščena gg. Viktor Breznikar na Igu s sedežem na Kureščku, ter p. Ivan Salmić O. Teut na Vinici.

d Ravnateljstvo državne klasične gimnazije sporoča, da se začne redni pouk: a) za osmošolce dne 24. novembra ob 13.50 v II. nadstropju I. moške gimnazije v Vegovi ulici, b) za četrtošolce istega dne ob isti uri na uršulinski meščanski šoli v Nunski ulici, c) za vse druge razrede približno v 14 dneh, kar bo naznanjeno pravočasno v vseh dnevnikih.

d Kdo ima pravico pobirati za Rdeči križ. Da se prepreči zlorabe pri zbiranju prispevkov v korist Rdečega križa, opozarjamo občinstvo, da so upravičene zbirati za Rdeči križ le one osebe, ki imajo pravilno pooblastilo, izstavljeno od Pokrajinskega odbora Rdečega križa iz Ljubljane, opremljeno s štampiljko in podpisom predsednika in blaginika Pokrajinskega odbora Rdečega križa v Ljubljani. Drugi prostovoljni darovi za Rdeči križ naj se pošiljajo naravnost Pokrajinskemu odboru Rdečega križa v Ljubljani (pošt. hranišče št. 11.862).

d Več kakor 3000 vajencev je sedaj na ozemlju Ljubljanske pokrajine. Od teh živi 72% v dobrih, ostalek pa v neugodnih razmerah. Pri starših se hrani 55%, pri moštrah 39%, pri tujih osebah trije odstotki vajencev. Kadi 7% vajencev, alkoholne pijače uživa 12% vajencev. 95% vajencev je dobro razvitih in na splošno zdravih. So pa obolenja pri vajencih pogostejša kakor pri vajenkah.

d Velika obljuba je naslov lepe nove knjižice, ki stane le 50 cent. Pisal jo je župnik Filipič; govori o pobožnosti devetih prvih petkov. Prav primerna je za pripravo in večjo agitacijo te pobožnosti, ki bo od 5. decembra dalje naša skupna narodna pobožnost. — Naslov: Uprava »Knjižica«, Rakovnik, Ljubljana.

d 88.600 prebivalcev šteje sedaj Ljubljana. Od leta 1918. se je povečala za dobrih 40.000 duš.

d Poleg oblačilnih izkaznic tudi legitimacije! Opozarjamo kupce, da pri kupovanju blaga z oblačilnimi izkaznicami mora vsakdo brezpogojno zmeti s seboj tudi osebno legitimacijo, da more trgovci vknjižiti nakup, kupčovo številko izkaznice in njegovo ime.

d 80 letnico obstoja je praznovala v torek, dne 18. novembra ljubljanska plinarna.

d Kraji Brod, Črnuče, Dobrava, Gmajna, Ježa, Nadgorica in Podboršt se izločijo iz okoliša pošte Ježica, ker so zasedeni po nemški vojski.

Nov zdravnik v Ribnici

dr.
Brumen
Fran

Je odprl privatno ordinacijo v Ribnici na Dolenji v hiši znane gostilne Podboj Slavko. Ordinira od 10. ure dalje.

d Posvetovanje hrvatskih škofov se je začelo pod vodetvom zagrebskega nadškofa dr. Stepinca 17. novembra. Teh posvetovanj se je udeleževal tudi apostolski odposlanec msgr. Marcone.

d Ukrep o ustanovitvi vladne ustaske ženske organizacije je izdal hrvaški poveljnik. Vsa dosedanja ženska društva bodo morala prenehati z delom.

d Vsi aktivni in upokojeni mestni uradniki v Zagrebu so dobili zadnje dni za 400 mesečnih kun zvikanje plače. Oženjeni uradniki dobe razen tega še 400 kun doklade za ženo in po 100 kun za vsakega otroka.

d Sadni pridelek na Hrvaškem je dal okrog 15.000 vagonov sli, 5100 vagonov jabolk, 2600 vagonov hrsk, 1300 vagonov orehov, 1000 vagonov oliv ter 100 vagonov kostanja. Vrednost sadnega pridelka cenijo na 1,3 milijarde kun. Izvor sadja je bil doslej plod, saj je dosegel samo kakih 1000 vagonov svežih sliv in do 500 vagonov jabolk.

d Nov način mletja pšenice so predpisali na Hrvaškem. Iz 100 kg pšenice se mora zmeliti: 15 kg zdroba ali bele pšenične moke, 65 kg enolne pšenične moke, 4 kg krmilne moke, 15 kg otrobov,

Kaj je NOVEGA

1 kg pa se vračuna kot izguba pri mletju. Prodajna cena za moko novega mletja je določena: za zdrob ali belo moko na 65.65, za krušno moko na 5, za krmilno na 3 in za otrobo na 2.50 kune.

d Dvojni tir so začeli delati na progi Zagreb-Dobova.

d Domovinska pravica za Slovence v okrilju Hrvatske države: »Narodne novine« so te dni objavile poveljnisko zakonsko odredbo o pridobivanju domovinske pravice za Slovence, ki žive na področju neodvisne države Hrvatske. Po tej odredbi lahko Slovenci, ki žive na Hrvaškem in ki še nimajo domovinske pravice v kaki hrvaški občini, to pravico dobe od dotične občine, v kateri žive. Za pridobitev te pravice morajo vložiti neokljkano prošnjo na dotične občine v šestih mesecih po objavi te uredbe. Osebe iz bivše Slovenije, ki so se preselile na področje neodvisne države Hrvatske s področja, ki je bilo prej sestavni del bivše kraljevine Jugoslavije, dobe domovinsko pravico v dotični občini, v kateri so trajno naseljene. Slovincem, ki stalno žive na področju neodvisne države Hrvatske in ki zaprosijo za domovinsko pravico v občini, v kateri žive, morajo te občine dati domovinsko pravico mesec dni potem, ko so zanje zaprosili, Slovincem pa, ki so se na Hrvaško preselili in sedaj žive tam, pa v enem mesecu od objave te uredbe.

d Zaradi dolgotrajnega deževja so vse reke v okolici Obrenove močno narasle in poplavlile velika področja obdelanega polja. Predvsem se je razlila Kolubara in napravila veliko škodo po njivah.

d Kmetje v okolici Smedereva so si ustanovili lastno stražo, ki jih bo v bodoče branila pred raznimi napadi.

d Skupni letošnji hmeljski pridelek v Savinjski dolini presega 18.000 stotov, torej je manjši kot lanski in prejšnjih let. Dobrega pridelka je bilo samo 14.000 stotov.

d Hrvatske se selijo s Spodnjega Stajerskega. Med državnim namestnikom na Stajerskem dr. Oberreiterjem in hrvaškim pooblaščencom dr. Rumom je bil sklenjen sporazum, ki ureja preselitev na Spodnjem Stajerskem živečih Hrvatov domov na Hrvaško. Za Hrvata velja, kdor je hrvaškega rodu, kdor govori hrvaško ter se prizna za Hrvata. Kdor izpolnjuje le dva izmed teh naštetih pogojev, ga vpisuje za Hrvata. Judje pa so iz teh določil izzeti. Kako pa se bo preseljevanje uredilo in kako se bodo uredila razna premoženjska vprašanja, o tem bo sklepal poseben mešani in-šokhrvaški odbor.

d Za vse večne čase. »Marburger Zeitung« prinaša pod gornjim naslovom članek, kjer govori o tem, kako je Hitler odkazal Kočevarjem posebno častno nalogo, naj kot kmetje varujejo nemško mejo na jugu. Nato pa poroča: »Te dni je že prišlo na Spodnje Stajersko 30 družin iz kočevske vasi Hohenegg. Na krški postaji so jih sprejeli pooblaščenca za naseljevanje ter NSV. Pozdravili so nas pričakovanja polni in veseli obrazi. Kmetске družine so to. Hitler nas ni pozabil. Naši ter njihovi otroci ne bodo gledali pred seboj negotove prihodnosti. Pred seboj imajo življenje v Nemčiji in sicer za vse večne čase.« Petdesetletni možaki nosijo kroj kočevskih formacij napadalnih odredkov. Naglo poprimajo za delo in razkladajo. Kmalu so vsi vozovi naloženi s prtljago, ki jo so prinesli s seboj s Kočevskega. Konji potegnajo. Pot jih vodi v novo usodo. Ne boje se nobene težave, ne smrti, ne hudice. Kakor v dosedanjih domovini, bodo tudi tukaj Kočevarji skupaj prebivali in delali. Sosed ostane sosed. To lajša začetek. Ciste in prijazne hiše ter kmetije prevzemajo. Prihodnje dni in tedne pridejo še druge družine, vedno več jih bo prihajalo s Kočevskega. Skoraj bodo tam vsi.«

d Bukovska »Sagra« svetega Lenarja je bila v nedeljo 9. nov. močno obiskana. Čeprav je vlažno vreme nagajalo, se je zbralo dosti laranov in sosedov. Z vneto so poslušali slavnostnega govornika, šentiviškogorskega gospoda župnika. Kdor je bil prvi, je pa le v gostinji pri Tonetu še ujel dobro kračo za rep. Zvečer je bilo nekaj vriekanja po vasi, pa so se lantje in dekleta le dobro držali. Tudi pijančevanje je ponehalo. Prav tako!

p Iz Boršta. Dne 14. novembra je nenadoma umrl od kapi zadet v 71 letu svoje starosti posestnik Andrej Zahar v Borštu. »Dreja« s Podrevja, tako so ga imenovali vsi Borštani, ker stoji njegova hiša nad vajo med samim drevjem. Z njim je izgubila naša fara svojega najboljšega moža, na katerega smo bili vsi ponosni ter je bil vsem nam svetel vzgled v delavnosti, pravi zavednosti, globoki verski gorečnosti, treznosti, požrtvovalnosti in vseh drugih čednostih, ki dičijo pravega kmečkega moža. Imel je povod same prijatelje, nasprotnika prav gotovo nobenega. Vse ga je cenilo in ljubilo, najboljši prijatelji so mu pa bili naši najmlajši. Tako rad je zbiral okrog sebe naše male ter jim pripovedoval starodavne pravljice. Otroci so ga spostovali in ljubili kot očeta. Zivljenje ga je težko preizkušalo, veliko je pretrpel po nedolžnem pa vedno je vse težave in grenkobe potrpežljivo prenašal vdan v božjo voljo. Nikoli ga niso slišali govoriti, nikoli ni prišla kletev iz njegovih ust. Vsem je rad pomagal, če je bilo le v njegovi moči, nihče se ni zamen zatekal k njemu. Posebno goreč je bil za cerkev, veliko je žrtvoval zato, sam je nekoč prinesel za Višarj kladivo za larni zvon, ki ga naša cerkev ni imela, pa ga je on našel in kupil na Višarjah. K večnemu počitku smo ga polagali v grozni burji, pa se je vendar kljub slabemu vremenu zbrala prav vsa župnija ter mu je izkazala zadnjo čast s spremstvom pri pogrebu. Ko so se ljudje razhajali s pokopališča, si slišali samo hvalo in žalovanje za pokojnikom: »Takšnega moža, kakor je bil pokojni Dreja, ne bo več v Borštu, poznalo se bo v vasi in v cerkvi, da ga ni več med nami.« Tako so govorili vsi in tega se zavedamo Borštani tudi še danes. Naj počiva v miru, njegovim svojcem naše globoko sožalje.

Zaradi podgan - 1 milijon škode na dan

Z Dunaja poročajo: Škoda, ki jo podgane napravijo v nemški državi, cenijo na 1 milijon mark na dan. Pri tem ne smemo pozabiti, da je podgana povsod doma in da ima par podgan na leto po 700 do 800 potomcev. Ker se tako hudo množijo, je pač verjetno, da povzročijo je živali, kjerkoli se pojavijo, neizmerno škodo na stavbah in zlasti pri živilih, ker so tako neznansko podrele.

Splošno mislimo, da živi podgane le v kanalih. Vendar to ni res, kakaj podgane so povsod, kjerkoli si morejo kje na skrivnem pripraviti gnezdo in kjer je dovolj odpadkov in hrane za njih. Dandanes pač skrbi moderna kanalizacija za to, da podgane težko živijo v kanalih. Saj so kanali iz betona in hišni kanali so večidel lončeni. V glavnih kanalih podgane sploh ne morejo bivati, saj podgane ne prenesejo vode. Zato so si pa podgane izbrale druga bivališča in se potikajo vedel po stavbiščih, pod blevi, v lesenih hišah, v kletih z mehkinimi tlemi, na ruševinah, na bregovih itd. Tam tudi najdejo dovolj živeža. Kjer je snaga in red, ondi ni podgan. Zatorej se podgan najlažje ubranimo tako, da jim ne nudimo živeža z odpadki in smetišč. Kjerkoli je kako smetišče, so ondi tudi že podgane.

Novi grobovi

V Ljubljani so oddli v večnost: žena želez. poduradnika Marija Kušar, vseučiliški profesor dr. Stanko Lapajne, upokojena delavka tobacne tovarne Jerica Cimperman, Marija Sarabon, misionar družbe sv. Vincencija Pavelskega gospod Aleksander Martelanc, Avgust Pardubski iz Lokve pri Delnicah. Naj počivajo v miru!

»Verna in neverna« je naslov tridejanskega odrskega dela, ki ga je napisal Anton Leskovec, eden najpomembnejših slovenskih dramatikov. Igro je v knjižni izdaji založila Prosvetna zveza. V nedeljo, dne 30. novembra ob 3 pop., pa bo v ljubljanski franciškiški dvorani njena krstna predstava, ki jo bo oskrbel Ljudski oder, na novo oživljeno odsko središče ljudske prosvete. Prireditev bo v zgodnjih popoldanskih urah, da bi se je mogli udeležiti tudi oddaljenejši obiskovalci. Obisk tega domačega dela toplo priporočamo.

Ce je šovek okajen. Mož se priguje preeti natreskan domov. Pozno je že in žena ga sprejme s kislim obrazom. Mož se za to ne zmeni. »K-k-k-za- tra, postopelo ddrži,« prosi ves zaskrbljen žena. Končno se srečno vleže in se oddahne: »Zdaj je ppa lahko spustiti!«

Iz Tržaške in Goriške pokrajine

Pismo s Krasa

Komaj sem se nekoliko odpočil od jesenskega kletanja po Vipavski dolini, že sem se znašel 25. oktobra v Sežani, kjer sem v gostilni Pri strelci zvedel, da bosta obhajala drugi dan Martičkova z Orleka zlato poroko. Ker me je gospodinja Pri strelci nekako postrani gledala, nisem vprašal tam za prenočišče, ampak sem se napotil k Ticu Pajčevu v sežanski Port Artur. Sicer tudi Tic Pajčev me ni bil kaj vesel, vendar mi je odkazal prostor za prenočevanje v kozjem hlevu poleg svinjaka. »Pej za eno noč bo že dobro,« sem si rekel, ko sem poleglasti kosti svojega rojstva na otep slame. Povedati moram, da nisem zatisnil očesa, ker me je neumljeno obdelavala burja, prihajajoča od Nanosa.

Druga dne na vse zgoraj sem se odpravil čez Zabji trg po bližnji v Orlek. Na novozgrajenem mostu, ki loči »Port Artur« od ostalih delov Sežane, sem došel Joška Sovretovega. Baj je imel isto pot kot jaz. Na moj pozdrav je nekaj zamrmral. Kmalu je ostal v precejšnji daljavi za mano.

Ko sem prišel k Luči, sem opazil na preči orliske mamice. Nestrpno so pričakovale, kdaj se prikaže na ovinku zlatoporočenca. Pa za ta »bot« so jo izkupile, saj so se svatje odpeljali čez Farnetiče v Sežano.

Sklenil sem, da se zvečer pridružil šekarjem in juglarjem in zato sem šel zijala prodajal po vasi. Tu pa tam me je ogovoril znanec; posebno mnogo sva si imela povedati z orliskim »birtom«, saj se nisva videla že celo večnost. Marsikaj se je spremenilo v Orleku, odkar nisem bil tam. Poniže vaše bajtice, ki so nekaj samevale kot berač na žegnani, v burji in mrazu, so zrasle v pomorne hiše. Nekatere so dobile nove gospodarje, ker so se prejšnji preselili v krstvo deželo ali pa odšli po svetu.

Tudi v drugem je vas napredovala. Orlečani, ki so nekaj imeli pravo revščino za pitno vodo, se sedaj ponajša z novozgrajenim vodovodom in z električno razsvetljavo.

Pozno popoldne so se vračali svatje iz Sežane s harmoniko na čelu. Zdaj so imele vaše mamice priložnost napasti svojo radovednost. Svatje so šli na zlatoporočenčev dom, kjer so bile na razpolago razne dobrote Martičkove hiše. Tudi trenbenke godbe ni manjkalo. Težko sem se ločil od gostoljubnih Orlečanov. Na svidenje na prihodnjo veliko soboto! — P. Š.

Burja je divjala

V petek, dne 14. novembra, je imel Trst burjo, kakor je meščani že dolgo ne pomnijo. Napovedal je, da je v četrti močan padec barometra z naglim znižanjem temperature. V noči na petek se je pomen razveljavil silovit vihar, ki je dosegel v petek hitrost 120 km na uro — kar je tudi za tržaško burjo precej redka silovitost. Burja je divjala ves dan ter docela izpraznila ulice, na katerih so se pojavljali ljudje le v posebni nujnosti, pa še tedaj so hiteli, da so prišli do prvega tramvaja ali pa so si čimprej našli zavetje. Starí Tržčani, ki so vajeni burje, so jo s svojo preizkušeno taktiko še dobro obvladali, v Trstu pa biva sedaj veliko ljudi, ki se z burjo še niso seznanili. Ti so imeli v petek priložnost študirati, kako moraš čakati za prvim vogalom ali za večnimi vrati, da mine najhujši udarec burje ter jo potem po bliskovito urezati do prihodnjega zavetja — seveda če ga dosežeš. Ognjegasi so na najbolj ogroženih točkah meeta, zlasti na odprtih trgih, razpeli vrvi, za katere so se pesantje oprijemali, da so premagali najbolj kritične točke. Kljub temu pa je zahtevala ta burja okrog 50 žrtve — več ali manj poškodovanih zaradi padca po trdem tlaku, kadar burja nenadoma spodnese noge. Vse te poškodovane je Rdeči križ zapeljal v bolnišnico, ki jo bodo nekateri šele čez mesec zapustili. Izredno veliko dela so imeli ognjegasi tudi z gašenjem požarov v dimnikih, ki so ob času hude burje zelo pogosti, ter z odstranjevanjem raznih ruševin in poškodb na zgradbah, ki bi bile pasantom nevarne. Burja je silovito razburkala tudi morje, ki je brizgalo v curkih daleč od obale ter so bile obrežne ulice zavite ves dan v slano morsko

meglo, ki so jo povzročali v kroglice razpršeni morski valovi.

Kakor v Trstu, tako je pretekli petek divjala burja tudi drugod, zlasti pa v Trzinu. Zahtevala je celo vrsto nesreč, med njimi nekaj prav resnih poškodb ter tudi človeško življenje. Smrtno se je poneoretil upokojeni finančni nadstržnik, 58 letni Salvatore Berlini. Okrog dveh popoldne je Berlini šel po via Banovia. V času hudega udara burje se je zatekel v zavetje k zidu, ki obdaja ladjedelnice. Pri velikih železnih vratih, ki vodijo v ladjedelnico, je našel zatišje. Toda udarec burje je vrzel z vrat železen drog, s katerim so se zapirala. Drogi je udaril Berlinija z vso silo po trebuhu ter mu zadal take poškodbe, da je kljub takojšnji operaciji v bolnišnici umrl.

Tudi Kras je trpel zaradi burje. V petek se je razbelsnel po vsem Krasu strahovita burja. Nosila je sneg, se zaletavala v hiše, tulila okrog oglov po vaseh ter povzročila ponekod občutno škodo na zgradbah in strehah. Tudi veliko število nesreč je zahtevala, posebno med kolesarji, katere je kar podirala. Večje število težje poškodovanih žrtve burje je bilo s Krasa pripeljanih v tržaško bolnišnico.

Nai ne bo

Vaše knjižnice brez knjig
„SLOVENCEVE KNJIZNICE“
ki jih bo v prvem letu 24.
za skupno le 120 lir.

p 500 parov novoporočencev pri sv. očetu. Pred nekaj dnevi je sv. oče papež Pij XII. sprejel 500 parov novoporočencev ter 400 vojakov, ki so se z bojišč vrnili na dopust. Sv. oče je imel na novoporočence tople nagovore, v katerem jim je polagal na srce, da se ljubijo med seboj in v ljubezni vzgajajo tudi svoje otroke, ker le tako bo vzrastle rod, ki bo prežet z načeli moralnega zdravlja in plemenitosti, katere dandanes človeštvu tako manjka. Končno se je s pozdravom obrnil tudi na vojake in vse skupaj nato blagoslovil.

p Obsodba saboterjev. V »Slovenskem domu« z dne 18. novembra čitamo: Pred posebnim vojnem sodiščem v Bresciji je bila pred časom razprava proti vodstvu neke tovarne v Bresciji, katere je dobavljala državi različno vojno blago, pa je pri tem skušala državo prevarati. Vojno sodišče je obsodilo tehnične vodje tovarne, inž. Kamila Mazzola, na 10 let ječe in 15.000 lir denarne kazni, glavnega tehnika Jaga Santinija na 8 let ječe in 10.000 lir denarne kazni, delavce Henrika Toinija, Josipa Andreotija in Lucijana Maya na po 6 let in 8000 lir denarne kazni, inž. Aleksandra Gala in Petra Alojzija Maya ter delavca Ovida Frigerija in Sedila Pavla Brondija na po 4 leta ječe in po 8000 lir denarne kazni.

p Umrla je mati dr. Breclja. V Zapužah pri Sturjah na Vipavskem je v ponedeljek 10. nov. zjutraj mirno v Gospodu zaspala Marija Breclj, mati znanega zdravnika in pisatelja g. dr. Antona Breclja v Ljubljani. Dočkala je izredno visoko starost 92 in pol leta. Kot čebelica pridna in delavna je pri skromnem posestvu in z majhno trgovino lepo in v zdravem slovenskem duhu vzgojila svojo številno družino. Pred štirimi leti je v bolezni izgubila spomin. Nekaj dni pred smrtjo se je pri nenadoma zonet ovedla in je pri čisti zavesti sprejela sv. popotnico. Bila je trdoziva krščanska mati, ki jo je spoštovala vsa sosenska in jo počastila na zadnji poti. Večni ji mir! Vsem preostalim tolo sožalje.

p Nenadoma je umrl na Reki stolni kanonik msgr. Mihael Hušo. Pokojnik je bil med najodličnejšimi predstavniki slovenske duhovščine v Primorju in si je pridobil za cerkev in narod nemisljivih zaslug. Njegova smrt je zasekala globoko vrzel v vrste tukajšnje duhovščine in izguba takega požrtvovalnega in plemenitega moža se da

le težko nadomestiti. Izpolnjena mu je bila poslednja želja, da je bilo njegovo truplo prepeljano v Jelšane, kjer se je v ponedeljek dne 17. novembra popoldne vršil pogreb, tako lep in mogočen, kakršnih je malo. Prihitieli so k zadnjemu slovesu predvsem slovenski duhovniki v reški škofiji z zastopnikom škofa dekanom trnovskim g. Jamnikom na čelu, pa tudi mnogo drugih z Reke in iz tržaške škofije, saj se je kljub neugodnim vezavam zbralo 35 duhovnikov. Pogrebne obrede je vodil ob številni asistenci gen. vikar in prošt dr. Regalati. V ganljivih besedah se je v nabito polni cerkvi poslovil od velikega pokojnika župnik g. Janez Kalan iz Knežaka, slovesno peto ev. maso pa je opravil jelšanski dekan g. Perkan. Dolga je bila vrsta pogrebcev, ki so s tihiimi molitvami, a cvetjem in solzami spremljali gospoda monsignorja k večnemu počitku. Pevci so pa zapeli večno lepo pesem »Vigred se povrne« in »Nad zvezdami«, kjer naj duša ljubljene gospoda Hušota uživa večno veselje in mir!

p V Nabrežini je umrl v visoki starosti 92 let najstarejši Nabrežinec, upokojeni železničar Jože Pavšner. Imel je lep pogreb. Nabrežinska godba je svoja zaslužna člana spremlja na njegovi zadnji poti z žalostinkami.

p Kako praznujejo Kraševci svojega cerkvenega patrona. V Kostanjevici na Krasu imajo za cerkvenega zaščitnika in priporočnika sv. Martina. Kakor vsako leto je duhovnjaki tudi letos njegov god slovesno obhajali. Letos ga je praznovala kar tisti dan, ki ga določa cerkveni koledar in ni prekladala zunanje slovesnosti na naslednjo nedeljo. Ljudje posvetijo ta dan povsem življenju v cerkvi. Kar je kmetijskih ljudi, opustijo vsako delo na polju. Teh pa v Kostanjevici žal ni več večina, ker je zadnja svetovna vojna preveč razdejala vsa polja. Le nekateri so šele mogli popolnoma obnoviti svoje njive. Med nami jih je zato več, ki delajo v kamnolomih in ladjedelnici v Trzinu. Drugi se pečajo z zbiranjem vojnega železja, ki ga je mnogo v tem delu Krasa, kjer je bilo grozno porazišče najbolj divjih bojev v svetovni vojni. Vendar so kolikor mogoče vsi farani ta dan praznovali. Tudi mnogim fantom, ki so pri vojaki, se je posrečilo priti na dopust. Prav tako so ta dan izrabili mnogi rojaki, da so prihitieli v rojstvo vas in so pri sorodnikih poživilili spomine na mlada leta. Sv. Martin je tedaj v nekem pogledu praznik veselja. Kljub veliki žlici, ki je ta dan v rabi, pa porabijo ljudje slovesnost praznika v to, da pokrbijo za svojo dušo. Tridnevne z jutranjim in večernim govorom so se duhovnjaki udeležili v velikem številu in na dan cerkvenega patrona so se odzvali vabilu in pristopili k res skupnemu sv. obhajilu. Pri slovesni sv. maši, pri kateri je pel domači pevski zbor v zmanjšani izdaji, ker je nekaj dobrih pevcev pri vojaki, smo poslušali globoko zamišljeni govor našega dekana o Luči, ki je Kristus. Od sobote zvečer do torka zvečer je bila vsa vas praznično razpoložena, ker smo ee notranje pripravljali, da bomo kljub vojnem časom praznik cerkvenega patrona v veselju obhajali.

p Praznik tržaškega patrona sv. Justa je bil v torek 4. novembra. Vse hiše v Trstu so bile slovesno okrašene. V baziliki sv. Justa je imel tržaški nadškof dr. Santin slovesno pontifikalno sv. mašo, kateri je prisostvoval mestni župan z občinskimi svetom. Po evangeliju je imel škof dr. Santin pridigo, v kateri je poveljeval mladega tržaškega mučenika sv. Justa in njegov pogum, nato pa je podelil papeški blagoslov. Popoldne ob 5 je bila v baziliki slovesna procesija.

p Burja in sneg. V petek, 14. nov. nas je prebudila močna burja. V četrti je gospodaril vlažen jug, v noči je nastal pa neobičajen preokret, ki nas je ponovno pahnil v zimo. Po vsej deželi razsaja burja, ki je ponekod divjala v polnem pomenu besede. Celó v Gorici, ki je proslavljena zaradi mila podnebja, je v petek ves dan neprijetno razsajala. Vae koštanje in slično drevje po drevoredih in vrtovih je do vej ogolila in ulice so nastlane s kupi orumenelega listja. V hrbovitih delih dežele je med burjo snežilo. Nov sneg je pobelil vrhove po Postojnskem, po Vipavskem in na Tolminkem. Potniki, ki so dospeli v Gorico, so pripovedovali, da je sneženje metel segel do Idrije. Tudi pri Sv. Luciji je med pištem nalezaval sneg. Vipavska pobočja so pobeljena niz Cola. Vipavska neugnanka je tako silna, da trese na advoških postajih vagonne in meče iz ravnovesja potniške avtobuse. Nebo je zastrto s sivimi stenami in tudi v nižinah diši po enegu. Tudi iz Trsta in iz Vidma poročajo o divjanju izredne burje.

Schopenhauer

Nemški modroslovec Schopenhauer je bil velik jedec in ni tega nikoli prikrival. Primerilo se je nekoč, da je v gostilni naročil obilno kosilo. Ko ga je použil, se je oglašil znanec pri sosedni mizi. »Gospod doktor, vi pa imate res izborni tek! S tem, kar ste zdaj pojedli, bi lahko nasitili deset oseb!« — »Veste,« je odvrnil filozof, »jaz ne pojem samo za deset oseb, ampak mislim tudi najmanj za deset ljudi.«

Pegrunjal je je. Ko so hoteli postaviti prvi telefon v palačo arabskega kralja Ibn Sauda, so mnogi pobožni ljudje ugovarjali, češ da je telefon hudideva iznajdba. Kralj pa jih je znal na lep način ugnati. Dejal je, da je treba a p a r a t postaviti pač pred preizkušnjo. Če bodo šle svete besede skozenj brez ovire in nepopačene, tedaj ne more biti delo zlobnega duha. Izbral si je štiri svete moči, ki naj bi napravili poskus. Dva naj bi prišla v kraljevo palačo, prvi bi ponavljal, kar bi slišal po telefonu, drugi naj bi s koranom v roki ugotavljal, ali se bo vse ujemalo s besedilom svete knjige. Na drugem koncu telefonskega voda naj bi tretji glasno govoril v školjko vrstice iz korana, četrti bi ga nadziral. Poskus je seveda dobro uspel in govorice o hudidevi iznajdbi so na mah prenehale.

Otroška usta. »Prodaj mi malega bratca, Pepca!« Pepca: »Nak, ne prodam ga!« — »Glej, glej, kako ima Pepca rada svojega bratca!« Pepca: »Za to ga ne prodam, ker je še premajhen, ko bo pa večji, bom dobila več denarja zanj.«

Pri vedeževalki. »Nekdo vas bo preganjal od ranega jutra do poznega večera, povzročil vam bo veliko jeze in vam kalil nočni mir...« — »Aha! Pa li veste, kdo je to?« prekine Cene vedeževalko. »To je moja žena — na vsak način boče imeti nov poletni klobuk.«

Na cesti. Dva znanca se srečata. »Niti eni ženski se ni še posrečilo, da bi iz mene napravila tepca.« — »Komu se je pa potlej to posrečilo?«

Ne vedno. »Ali vaš sin vedno jecija, gospa?« — »O ne, gospod zdravnik, le če govori.«

Ne sme povedati. Učitelj: »No, Mirko, kje si bil včeraj?« Mirko: »Tega vam ne povem!« Učitelj: »Zakaj pa ne, meni lahko poveš!« Mirko: »Ne upam se, gospod.« Učitelj: »Saj vendar nisi kaj slabega storil, le povej.« Mirko: »Koline smo imele...« Učitelj: »Hm, hm, to pač vendar smeš glasno povedati.« Mirko: »O ne, doma so mi rekli, naj kar molčim, ker bomo vse sami pojedli.«

Priznanje. V gostilni. »Halo, natak, pol ure še čakam na svoje pivo.« Natak: »Veselo odvrne: »Če bi bili vsi gostje tako potrpežljivi, bi bilo res veselje biti natak.«

Zvižek. »Oče, ali se znaš podpisati z zaprtimi očmi?« — »Znam!« — »No, pa se podpiši na moje izpričevalo.«

Uboga mama. »Atek, ali je Lerišnjakova mama res tako uboga, da mora v kurniku spat?« — »Zakaj, Tinček?« — »Snoč je rekla, da gre s kolo ni spat.«

Žid je žid. Ladja zadene ob skalo in se začne potapljati. Na krov priteče Sara in kriči: »Abraham, ladja se potaplja.« — Abraham: »Kaj se dereš? Saj ni ne tvoja in ne moja.«

Xevi žasi. »Ne pozabi, da živimo ml v dobi brezžičnega brezjoja, tobaka brez nikotina, kave brez kofeina...« — Prijatelj ga prekine: »In denarnice brez denarja.«

Mala pomota. Gospod kaplan: »Tinček, povej mi, kdo je obsedel Jezusa na smrt.« — Tinček: »Fazirizel in pismošče.«

Opravičilo. »Kako ste se upali trditi, da sem jaz kozel?« — »Oprostite, zgrabil sem se! Zamisljal sem vas z nekim drugim, ki vam je zelo podoben.«

Razkazovalec pragozda: »Prosim vas, kako bi prišel najvarneje skozi ta ogromni pragozd?« — Domačin: »Če se maskirate v leva.«

Na dan varčevanja je bilo izdanih v Nemčiji 200.000 novih hranilnih knjižic, na katere je bilo vplačanih 230 milijonov mark.

Silovit požar je hudo poškodoval letalsko tovarno v ameriškem Portworthu. Več sto tisoč dolarjev škoda.

V nekem okrevanju na švedskem se nahaja Stalinova hčerka Svetlana.

100.000 lir vredne gosli je ukradel te dni neznanec v madžarski Budimpešti odličnemu madžarskemu goslarju Zathureszakiju.

V Milanu je umrl 84 letni založnik »Bizantinske kronike« Sommaruga Angelo; sodelovali so pri njej slavni italijanski književniki Carducci, Scarfoglio, d'Annunzio in drugi.

50 let je dopolnil nemški general Erwin Rommel, poveljnik nemških sil v Severni Afriki.

Za 125 milijonov funtov volas je kupila ameriška vlada v Avstraliji.

Novo lokomotivo, ki tehta 92 ton in ima 2200 konjskih sil, so preizkusili te dni v Švici; namenjena je v prvi vrsti gorovskim železnicam.

50.000 hl vina je izvozila v prvih letošnjih osmih mesecih Španija. V letih 1935 do 1938 je znašal povprečni izvoz v osmih mesecih 130.000 hl.

Kar 65 lastovičjih gnezd so našli pod pristreškom starinske krčme »Pri medvedu« v nemškem Sanderslevenu.

KRATKE Z vsega sveta

V Rimu je te dni odšla v večnost Margarita Pavolini, mati ministra za ljudsko kulturo.

Amerika je dala Braziliji večje posojilo za zgraditev novih jeklarov.

Največji lipov gozd je sedaj sredi Nemčije, in sicer pri Magdeburgu, ter meri 3 in pol km². Letno je v tem gozdu na paši 3000 panjev čebel.

Tropi volkov so se pojavili na Portugalskem; te dni so močno ogrožali kraj Sapevola.

V bolgarskem Plovdivu so začeli gojiti rastlino, ki ne daje samo tekstilnih vlaken, olja in medu, temveč vsebujejo njeni listi tudi 4 odstotke naravnega kavčuka.

Grški minister za prehrano je zaplenil letošnji pridelek fig in rožičev.

Peneče vino šampanjec so prvič izdelali v Franciji ravno pred 250 leti.

Pri preskušanju novega letala je našel te dni v Berlinu smrt znani nemški letalski general in rekordar Ernest Udet.

Zelo hudo je obolel general Gamelin, bivši vrhovni poveljnik francoske vojske. Je že 71 let star.

Pozlačeni oklep švedskega kralja Gustava Adolfa iz leta 1620 so našli v stolnici v Stranensu.

V Mehiko je dopotoval bivši predsednik španske republike Alcala Zamora in še 140 drugih španskih beguncev.

Celo leto bo dajala mladoporočencem električni tok zastoj občinska uprava nekega čedkega mesta.

Sedem velikih premogovnih plasti z debelino 3—10 metrov, so odkrili v severnokitajski pokrajini Šanjsiu.

S smrtno kaznijo kaznujejo sedaj ponarejevalce denarja v Romuniji.

8 vojašev oblek in zdravil, vrednih 90 milijonov švedskih kron, je poslal švedski odbor za pomoč v Francijo.

Naj ne bo družine,

ki v dolgih zimskih večerih ne bi vseh njenih članov zabavala in učila knjiga »Slovenčeve knjižnice«! Samo 5 lir vsaka knjiga. Kdor naroči vso zbirko 24 knjig, bo dobil 25. knjigo zastoj!

S hitrostjo 100 km na uro je divjal oni teden vihar ne Danskem. Mnogo ljudi mrtvih in ranjenih in tudi škoda je velika.

S popisovanjem judovskega premoženja so začeli v bolgarski Sofiji. Premoženje je menda vredno poldrugo milijardo levov.

Za prvega hrvaškega konzula v nemškem Münchenu je bil imenovan znani voditelj hrvaških Nemcev dr. Štefan Kraft.

ČLOVEK IN ZDRAVJE

Kako se pripravi za na pot

Nohti naj bodo tako ostrženi, da oslaneje v isti višini z mesom na prstih, ker se na kratko ostrženi nohti zajedajo v meso, povzročijo vnetje.

Kurja očesa je treba odstraniti s toplimi kopolmi in drugimi sredstvi.

Občutljive noge, posebno, če se rade potijo, je treba popudrati s salicilovim praškom, preden obujemo nogavice.

Za pot izberi dobre, stare in že udlane čevlje!

Položi v čevlji za podlago papir, da tako prepreči drgnjenje nog ob podplate, ki niso vselej ravni.

Ko se vrneš s poti, operi si noge v mrzli vodi ali jih vsaj obriši z mokro cunjco, osuši jih ter napudraj ter obuj druge nogavice in druge čevlje.

Iz zgodovine naočnikov

Do nedavna se je čisto napačno domnevalo, da so poznali naočnike ljudje že 2000 let pr. Kr. Govorilo se je celo, da so našli nekakšne naočnike v kraljevi palači na Kreti, kar pa se je izkazalo za preuranjeno.

Prof. dr. Graeff dokazuje, da so iznašli naočnike najbrž šele v 1. tisočletju po Kr. Stari Rimljani so poznali povečujoči učinek, ki ga napravila steklena krogla, napolnjena z vodo. Povečavo samo pa so smatrali za učinek vode. Znani rimski pisatelji, n. pr. Cicero, so ponovno tožili, da jim vid pojema na stara leta in zdravniki jim niso znali pomagati. Šele v drugem stoletju po Kr. živeči astronom Ptolomej iz Aleksandrije je prišel do spoznanja, da se svetloba lomi na krivih ploskvah. S tem pa še ni bil storjen prvi korak do naočnikov. Dosti pozneje, okrog 1300 po Kr., so začeli izdelovati naočnike s konveksnimi stekli. Prvi dokument, ki se nanaša na naočnike, so našli v Benetkah. Vsekakor pa je že 1517 naslikal Rafael papeža Leva X. s konkavnimi naočniki.

*

Nova bolezen. Newyorški zdravnik za živba bolezni dr. William H. Miller, ki izvršuje že četrto stoletja svojo prakso po solah, pravi, da bolela ameriška mladina za novo živčno boleznijo, ki jo on imenuje »dementia americana«.

Ta bolezen je posledica današnjega socialnega življenja v Zedinjenih državah, nezadostnega nadzorstva po starših, preokropanih noči, nedostigovanja telesnega gibanja, slabe vzgoje in prenapetosti živcev. Polodrasli otroci si upajo danes ob vsaki uri povsod. Mladina išče užitek, se mečkati itd. Posledica je ta, da rod hitro propada. Med 35 člani neke šolske nogometne skupine je Miller našel komaj dva, ki bi ju mogel označiti za popolnoma zdrava. Najmanj dve pokolenji bi se bilo treba truditi z vztrajnim delom, da bi le ameriško ljudstvo zopet ozdravelo.

Z umetnimi nogami hodi. Kot enega izmed čudes sodobne zdravniške vede označujejo primer nekega 18 letnega dekleta iz Borkinsides v Essexu, ki se je rodila brez nog, pa ji je operacija vendarle omogočila, da more hoditi in da si je izbrala primeren poklic. S to operacijo, katere podrobnosti še niso znane, je zdravnik dr. Barnard uspel, da je dekletu opremil s umetnimi nogami, s katerimi lahko hodi kakor vsak običajno razvit človek tako, da ni na razen opaziti nič posebnega. Mlada ženska Edna Remfreyeva, katere sliko priobčujejo listi, ima velikost običajnega človeka in obiskuje ta čas tečaj za strojepisje ter stenografijo, da bi se kot tajnica osamosvojila. Do operacije je bila prisiljena hoditi z rokami.

Delavci, ki imajo opravka s katranom, doživijo povprečno 86 let, dočim znaša povprečna starost drugih delavcev 89 let.

Sele če bi položili 300—400 bacilov tuberkuloze po dolgem drugega za drugim bi dosegli dolžino 1 mm.

Namestu jedilne sode vzameš lahko za kosilo noža kemično čiste krede. Učinek je isti.

Čitaj in širi »Domoljuba«!

Matajev Matija

RADOMURNIK
VESELJA NOVELA

»Le počasi, Matija, počasi! Lej, Zagorjanov oča nama neso klobase in pijačo.«
Hudopisk je zaenkrat pohlepno. Očenci sta se mu svetili kakor Elva oglečka.
»Bog vama blagoslovilo!« je zamrmral mlinar in postavil zahtevano na mizo. Prinesel jima je še hleb kruha, pogledal skozi okno in šel iz sobe.
Matija je odgnal muhe, ulomil vogal kruha, se odkril in naredil tri velike križa.
»Jaz jem kar vse od kraja,« je rekel Hudopisk in zasukal krožnik tako, da je bila večja klobasa na njegovi plati. In hitel je žvečiti, kar se je dalo.

»Pa si bil res v risu?« je vprašal Mataj, ki je iztečka premagoval radovednost.

Berač mu ni mogel odgovoriti takoj, ker so mu bila usta polna. Samo očita je pogledal nepotrpežljivega soseda.

»Čakaj no, da se ne zadavim, še preden pojem klobaso!« ga je zavrnil naposled nejevoljno. »Taka smrt bi bila pa vendar malo prežalostna! Ne morem požirati kar po celem in še govoriti obenem!«

»Saj počakam,« ga je miril Mataj, »nikar se ne jezi, ljubi špehomal!«

Berač se je zgani in za trenutek sovražno pogledal Matija, zakaj strah ga je grizel in pekel neopojljivi priimek »špehomal!«.

»Le čakaj, jaz ti že zakurim!« si je mislil sam pri sebi. »Hudo se boš moral pokoriti za špehomalho, Matajev Matija!«

4.

Andražev nasvet.

Prvi se je nasitil berač.

»Le potegniva ga nekoliko, da se nama bolje pričujejo klobase!« je zagodil zadovoljno, si natočil in pil počasi z veliko slastjo. Oddahnil si je, se naslonil na klop nazaj in privlekel iz žepa štindrasto, rdečo pipico, izrezljano iz brezove grče in okrašeno s stolpastim okrovom in svetlimi buni-

Hudopisk je zamahal pohlepno

čicami. Vtaknil je ustnik med zobe, potegnil parkrat sapo skozi roženo cev, tipal po malhi, iztrebil iz nje umazan rumenkast mehur in jel mašiti tobak v čedro. Nato si je primaknil porcelanasti ukres z rdečeglavimi žveplenkami, jih vzel dobe, prigljal in jel puhati dim na vee duške, da so bile žale muhe rojema od mize.

Tudi Mataj se je najedel; poveznil je klobuk s kriviznati zopet na glavo, segel po svojo uro in računati, koliko kaže. V umetnosti branja in pisanja le malo izvežbanemu korenjaku so prizadevale rimske številke ob robu ure poseben trud in te žavo. Izmed vseh dvanajstih je poznal dobro le enojko, dvojko in trojko, tako da jih ni zamenjal. In da je vedel precej na prvi pogled, koliko velja. Od štirice dalje pa so mu delale dokaj prgljave. Večkrat se je po dolgem in mučnem trpljenju debelo zmotil v računu, ker ni upošteval

prave veljave dolgega in kratkega kazalca; tako ga je ukanilo včas, da je ura šele pet, ko je kazala že poldvanajstih.

»Povej mi zdaj, kako je bilo v risu?« je naprosil Matajev Matija Hudopiska, potresel uro, jo nastavil na uho, in jo shranil v žep.

Berač je s kazalcem poltlačil tobak, da bi bolje tlel, se odhrkal in pokimal radovednežu.

»V risu je bilo pa takole, Matija! Vse ti povem, saj sva sama. — Najprej sem si preskrbel vsega, kar je potrebno za to stvar. Bog ne daj, da bi bil kaj pozabil ali naredil kaj narobe! Le po-

Matija gleda na uro, o kateri pravijo Zaplanci, da je iz repe

slušaj! Matija! Črna matka kost je treba za ris. Brez take kosti ni nič! Ampak — obljubi mi, da do sodnjega dne ne poveš nikomur tega, kar ti bom pravil tukajle tajno!«

»Zlomem naj me, če kaj izdam!« je obetal Matajev Matija in se primaknil bliže k pripovedovalcu.

»Takih reči ni dobro trošiti okoli, Matija! Če pridejo v zveži, je hudo narobe! Pa kaj sem že dejal? Je že res — tako črna mora biti muc, da ni na njem nobene rjave, rumene, sive ali celo bele dlake, nikjer, tudi na repu ne! Vidiš, takega matka sem si ujel in šel na Sveti večer gorile na Telebanovske hribe. Tam je nekje pod globokim brezdnom votlina, duplina, še nikdar obsijana od božjega solca. Tjaka! Tudi ne seže glas blagoslovljenih zvonov od nikoder. Andukaj sem zanetil ogenj in od enajstih do polnoči kupal tisto črno živalco. Ko je bila vsa razkuhana, sem si izbral kost za ris. S sabo sem vzel tudi troje leskovih šib. Urezal sem jih bil pa že jeseni, pred solničnim izhodom na kažipotu z novim pipcem, ki ga še nisem bil rabil do takrat nikoli. Presneto sem pazil, da se jih nisem nikdar nič dotaknil z golo roko. Prijemal sem jih le z belim robcem, ovitim okoli levece. Na Vseh svetnikov dan sem jih pa skril na pokopališču. Vse to sem vzel na Sveti večer s sabo in hitel na razpotje, tja, kjer stoji tiel lepi brezjak sam nad Golo jamo. Saj menda veš, Matija, kje je to?«

»Kaj ne bi vedel!« je vzkliknil Matajev Matija in vprašal naglo: »In kaj se je zgodilo tam, Andraž?«

»Ondi sem potegnil s kostjo in palicami kolikor mogoče širok ris okoli sebe. Cim večji je, tem boljji, ker preko njega ne more do človeka nič, tudi hudoba ne! Razumeš? Potem sem pa stopil v ris, poklical vraga in se nisem ganil...«

»Pa te je bilo kaj hudo strah?« je šepetal Matajev Matija in nepremično gledal Hudopiska.

»O, nič. — Kmalu so začele grozne stvari siliti vame. Nad sabo sem zagledal žarečo brano, potle pa se je pokazal goreč voz sena. Le se nisem umaknil iz risa in nič ni padlo name. Zdaj so odivljale strašne pošasti, velikanski medvedi, ognjeni bik, oh, zveri vsake bise so se zaletavale

proti meni. Najhujša je bila dolga kača z gorečim gobcem. Kakor bi trenil, so privrle divje baba z dolgimi lasmi in nazaj obrnjenimi rokami in nogami, potem pa še večje, ki se zbirajo na razkrižjih. Vse so tiščale proti meni, ali jaz se nisem ganil iz risa, sicer bi me bile zdrobile v solčni prah, kakaj zmotil me je bil sam zlomek, da sem pozabil malho in čebulo v oni votlini. Prihrumeli so tudi vedomeci, si trgali roke, noge, ušesa... in jih metali kvišku.«

»Pa se nisi nič bal, res ne?« je iznova povprašal Matajev Matija in občudovaje motril hrabrega berača.

»Nič. Nikar me ne moti, Matija! Ko je izginilo vse to, se je pa pridrevila tolpa velikanskih psov. Za njimi je lomastil njih šepavi gospodar, mož brez glave, velik pa tako, da bi mogel prestopati kar gore. Vpil je nad psi in žvižgal jim je, da mi je letelo skozi ušesa.«

»Kako neki, če ni imel glave!« se je predrznil podvomiti Matajev Matija.

»Lej ga, kaj mi čenčal vmes!« ga je karal Hudopisk ozolvoljen. »Da mi kar ne moreš molčati! Duh lahko kriči ali žvižga tudi brez ust! Zato je pa duh! Še tega ne veš? — Motli sem natiho-ma, dokler niso odhrumeli vsi od prvega do zadnjega. Bog ne prizadeni, da bi bil zakričal ali se celo komu postavil po robu! Kar raztrgali bi me bili psi ali bi me bil posekal divji mož s svojo sekiro! Veš, Matija, to je bil duh lovca, ki je za svojih dni ob nedeljah in praznikih streljal divjačino in mora zdaj po cele noči loviti za pokoro. U, kako je cvilo, lajalo, tulilo, pokalo, grmelo, bobnelo po temnem gozdu! Še oddaleč sem slišal krič divjega moža, rjovenje in drenje njegovih večal-stih psov in psic. Mraz je bilo, da je vse škripalo, in vendar sem se potil, da je kapalo od mene. Kaj bi tajil! Toda bal se nisem nič!«

»No, dobro si izonegavi!« te koščjive reči,« je priznal Mataj in naglo dostavil: »Kaj pa že hudič, hudič?«

»Le potrpi, Matije, le potrpi malo!« je zagodil berač. »Zdaj se moram malo okrepčati! Lej, čedra mi je tudi ugasnila.«

»Le pij, Andraž, le, da boš govoril laglje!«

»Toliko sem videl strašnega, da se mi je skoraj zavrtelo v glavi,« je nadaljeval zopet ojačeni Hudopisk. »Zdajci je pa zaviralo po zraku in zasmrdevalo po žveplu. Nekaj cepne pred ris. In kaj zagledam?«

»Kaj neki?« je hlastno vprašal Mataj in iztegnil vrat.

»Tistega, ki križe delamo pred njim!«

»Da te treni, ali res?« se je zavzel Matajev Matija in poskočil raz klop.

»Veš, da se ne lažem nikdar,« ga je osorno zavrnil Hudopisk. »Rajši molčim. Kaj bedaš?«

»Saj ne bom več, ne zameri mi, ljubi Andraž!« je pohlevno prosil Matajev Matija in počasi zopet sedel za mizo. »Kakšen je pa že bil?«

»Uh — grd kakor sam rogač! Na vsem svetu tak je bil kakor kozel s kravim repom. Velik je bil pa, lahko rečem, tako, da bi lahko jedel z milinarjeve strehe! Režal se mi je tako ogavno in se grohotal tako peklenško, da nikoli takega! In zazijal je široko, strašno, da bi me zdaj zdaj požrl kar celega, pa me ni.«

(Nadaljevanje sledi.)

Hudopisk pripoveduje, kako je bilo v risu

Ta nesrečna »pika«. Vendar ga ni smučarja, ki bi bil postal slaven brez nje.

Smučarja stopicata po hribu navzgor. — Ni lahko to vzpenjanje, a hvaležno, zakaj na povratku v dolino se bodo naporne ure spremenile najmanj v minute.

Se ena skupina tekmovalcev

Smučarska mladina se zbira

Fantje ASK so dospeli na vrh

V nekaterih gorskih krajih je zima že po stoletji prisilila ljudi, da so iznašli pripomočke, katerimi so mogli hoditi po visokem snegu preko snežnih zametov. Bloški kmetje so privrezali na noge krplje, to so leseni oboki prepleteni s tankim šibjem ali vrvcami, ki jih človek pritrdi na podplate.

Kadar je sneg pomrznil, so si navezali noge železje, ki je imelo šest ostrih zob. Železje so imenovali krampeže. Uporabljajo še dandanes pri hoji po ledenem snegu ninci, lovci in gozdarji.

Hoja s krpljami in krampeži je bila trudna. Zato so iznašli očanci sredstvo, s katerim so se hitreje pomikali po snegu. To sredstvo so smuči, ki so bile v samem začetku vedla bolj preprosto izdelane od dandanes.

Bloške prebivalce lahko smatramo učetnike našega smučarstva. Valvazor opozarja na tedanjih smučeh, privezanih na vožnjo, in pravi, da tega ni videl nikjer tam, kjer je prepotoval veliko dežel. Bloški smučali le za potrebo; za zabavo samo enkrat v letu, t. j. na pustni torek zvečer, ki je bil dan praznik norčij. Mlado in staro se je takrat igralo in tekmovalo med seboj. Kdor je pri kratki vožnji padel, je bil deležen nagajivih napark. Posebno priljubljeno je bilo na tisti dan smučanje v parih. Pri tem so uporabljali en par smuči, ki jih je krmaril eden, drugi pa je stopil zadaj na smuči in se oklenil z rokami tovariša okoli pasu. Tu je bilo pa že treba korajže in tudi spretnosti, da se nista zadržala po bregu. Pustni smučarski dan je bil v tisti dobi zelo pomemben in so imeli dan prosto celo hlape in dekle.

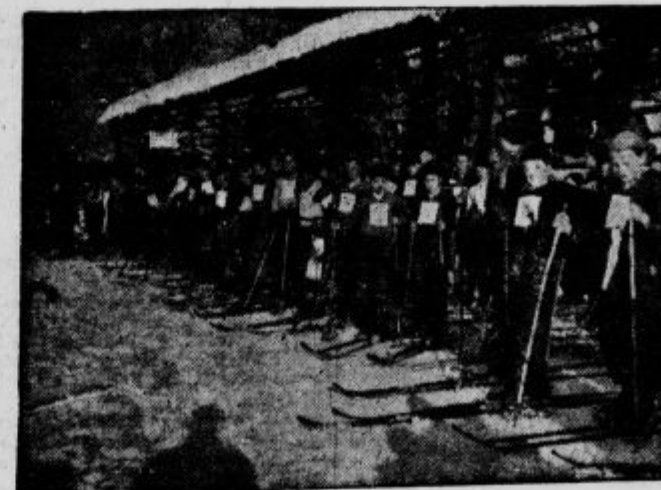

Tudi drugod se je smučanje kmalu udomačilo. Zlasti so smuči uporabljali notranjski, dolinski in pohorski gozdarji ter njihovi otroci, saj so bili ti kraji, ko še ni bilo smuči, ob obokem snegu skoraj neprehodni.

Tekom let se je slovensko smučarstvo razvilo in se je zlasti v zadnjih letih razvilo zelo pomembno športno panogo. Odposlanci slovenskega smučarskega športa so že doslej častno predstavili ime slovenskega naroda na svetovnih in evropskih tekmah. Kaj več o tem enkrat v decembru.

Zenska mladina na startu

Moška mladež tikoma pred nastopom

Radovednež na drevesu sledi tekam.

Škof. dr. Gregorij Rožman se pozdravlja s voditelji smučarstva

Tudi ona bo šla v zasnežene planine

Smučarji med odmorom

Kot blisk po belem snegu navzdol

Smučarji pod ljubljanskim Rožnikom

Valja, učiteljica francoščine je prišla in te čaka,« je dejala svoji gospodarici.

»Danes ne morem priti k uri. Glava me boli in zelo slabo sem spala. Naj gre Nadgié mesto mene. Saj greš rada, kaj ne, draga?« se je obrnila k tovarišici. Nato je pristavila: »Ali

se je vzbudilo nekaj, kar je bilo podobno nekaki jezi ali celo sovraštvo do male Nadgié.

Na vse mogoče načine je prestavljala blazine. Sama ni vedela, kako bi si jih bolj položila, da bi bolj udobno ležala. Končno pa je z nestrpnostjo kretinjo zmetala vse blazine na tla

Povest s kavkaških planov.
Spisal M. De Carno.

SREBRNA OPANKA

ne poslušaj nadvse rada pripovedovanja gospodične Dumont?

»Gospodična iz Francije ni tukaj za Nadgié,« je zamrmrala Našja. »Poučevati mora samo tebe... Čemu naj bi sužnja vedela toliko stvari?« Znati mora oblačiti in česati svojo gospo, zabavati jo, igrati na kitaro in plesati... Nič drugega se ne zahteva od nje.

»Molči, doživljaj jo je zavrnila Valja. »To se tebe nikakor ne tiče. Že zopet si nevoljna... Pojdi in pripravi kavo in slaščice. Zvečer pričakujem nekaj svojih prijateljev.«

»Razumem, razumem!« je zamrmrala zamorka in odšla proti vratom. »Zagotavljam vas pa, da ne presojate pravilno...«

Spustila je zavoso za svojim hrbtom in se oddaljila.

»Nadgié, ali greš rada k uri mesto mene?« je vprašala Valja.

Njeni tovarišici je obraz zažarel od veselja. »Kako rada imam gospodično Dumont! Pripoveduje mi o običajih njene domovine, o njenih domačih, o življenju v Franciji in o svoji veri, ki je tako lepa in ki bi jo rada popolnoma spoznala.«

»Pospravi mi te blazine!«

»Meni ni o tem nikoli govorila,« je pristavila Valja. »Mogoče je opazila, da se ti ne učiš rada Korana. Toda saj veš, da je nam muslimankam prepovedano spoznavati krščansko vero in celo o njej govoriti.«

»Jaz ne govorim o njej, ampak samo poslušam. Pripovedovanje gospodične Dumont me spominja na moja otroška leta... Saj veš, da se tako rada učim... Na svidenje torej. Ni prav, da bi me gospodična morala čakati.«

»Dvignila se je in s smehljajočim obrazom odšla iz sobe.

X.

Valja si je prižgala cigareto in se znova zleknila na blazine. Zamišljeno je gledala modre kolobarčke, ki so se počasi dvigali proti stropu...

Imela je mehko in čuteče srce, toda bila je lahkoživa. Nikoli ni resno pomislila na položaj svoje tovarišice. Ni si mogla predstavljati, da bi mala Nadgié ne mogla biti popolnoma srečna sredi bogastva in udobja, ki jo je obdajalo. To, kar ji je danes zaupala, jo je sedaj vznemirjalo. Imela je občutek, kot da jo je tovarišica s svojim priznanjem žalila...

»Ali je to nehvaležnost?« se je vprašala. »In vendar se malokateri sužnji godi tako dobro, kot njej!...«

Valja se v svojem življenju nikoli ni dolgo vznemirjala in zato se je tudi sedaj hotela čimprej iznebiti neprijetnih misli. Z nestrpnostjo je odvrnila cigareto in se dvignila iz blazin. Ni se mogla pomiriti. V njenem srcu

in prišla za zvonček, ki je bil na mizici poleg divana.

Našja je prihitela k svoji mali gospodarici. V rokah je imela velik srebrni podstavek, pokrit z žametom, ki je bil ves okrašen z zlatimi našitki in resami. Na podstavku je bilo razvrščenih več malih, izredno dragocenih slaščic.

»Našja,« je vzkliknila Valja, »pridi bliže, da mi urediš blazine. Rada bi ležala. Uredi mi jih tako, da bom mogla spati. Utrujena sem.« Zamorka je postavila podstavek na mizico in začela urejevati razmetane blazine.

»Pomagati bi ti morala tvoja najljubša sužnja,« je dejala strupeno. »Ali ni tukaj zato, da ti služi. Mislija sem, da ti le ona more ustreči.«

Medtem je zbrala blazine in jih položila deklici pod glavo in hrbet.

»Povej mi, Našja,« je vprašala Valja, »zakaj jo ne prebistano napadaš?... Kaj ti je Nadgié storila? Ona sama mi je rekla, da jo sovražiš.«

»Našji so se zabliškale oči.

»Tako torej! Mala kača se pritožuje!... Nevoščljiva mi je, ker me ti ljubiš...« Nato se je sklonila k deklici in ji zašepetala: »Ne znaš še pravilno presojati, golobica moja... Mlada si še... in kar preveč lahkoverna...«

Zamorka je utihnila in nadaljevala z urejanjem blazin. Uravnala je deklici tudi kito, ki so ostale stisnjene med blazinami.

»Vsi jo imamo radi,« je nadaljevala čez nekaj časa. »Toda to ne bo trajalo več dolgo. Nadgié nikakor ni vredna tvojega zaupanja... Našja ve, kaj govori.«

»Kaj veš?«

»Vem to kar vem... Se kesala se boš, da si bila tako dobra z njo... Nekoč te bo zapustila... Razočarana boš... Postala je velika prijateljica Francozinje...«

»Ali je v tem kaj slabega?«

»Francozinja ji razlaga stvari, katerih bi muslimanka nikoli ne smela vedeti, to kar je tvoj oče prepovedal... in bi rada tudi iz tebe naredila kristjanko...«

Valjo so doživljale skrivnostne besede prevzele, čeprav se tega ni zavedala in tudi ne hotela. Dvignila se je nekoliko in vprašala z negotovim glasom:

»Kako to veš, Našja?... Ali prisluškujes pri vratih?«

Sedla se je na rob postelje.

Našja je naredila užaljen obraz. Nato pa se je s prstom dotaknila čela in dejala s skrivnostnim glasom:

»Našja ve marsikaj... Tu notri je mnogo stvari... Našja pozna čarovnico... pozna prihodnost... čitala je že v kavni ušedlini...«

Sklonila se je k deklici, ji poljubila roko in zamrmrala:

»Našja hoče varovati svojo malo gospodarico pred strupeno kačo, ki se plazí okrog nje...«

»Nehaj, nehaj, Našja!« je vzkliknila Valja in izmaknila roko.

Čez hip pa se je dvignila in pahnila zamorko od sebe.

»Čemu me mučiš?... Hudobna si!... Pojdi stran od mene!... Ne verjamem tvojim besedam... Ne, nočem ti verjeti!...«

Zamorka pa je pokleknila poleg divana na tla, objela deklici kolena in šepetala s sladkim glasom:

»Golobica moja, opogumi se in zapodi od sebe ono hudobno bitje, ki ti prinaša samo nesrečo... Ti še ne veš!...«

Pri teh besedah pa je Valja planila pokoncu, si z rokami zatisnila ušesa in zbežala iz sobe.

Zamorkine ustnice pa je tedaj obkrožil čuden smehljaj... Gledala je proti zavesi, za katero je izginila deklica in zamrmrala predse:

»Potrpi še nekoliko, Safiél!... Potrpi, hčerka moja!... Kmalu boš zopet prišla na svoje mesto... Strup je zadan... prav kmalu bo začel delovati!...«

XI. Oblaki

Soba, kjer je spala mala Valja, je bila vsa razsvetljena od sončnih žarkov. Svilene, z zlatom vezene blazine in zavese, umetno izdelane vaze in dragocene skledice, vse se je blestelo v sončnem svitu. Sončni žarki so se igrali z zlatimi kodri speče deklice.

Kakor vsako jutro, je tudi danes vstopila v sobo Nadgié, ki je navadno pomagala svoji gospodarici pri oblačenju.

»Nadgié,« je dejala Valja in se nekoliko dvignila v postelji. »Lep načrt imam za današnji dan. Vozili se bova v čolnu po Bosporu. Ali si zadovoljna s tem predlogom?«

Njeni tovarišici so se od veselja zaiskrile oči.

»Oh, Valja,« je vzkliknila veselo presenečena. »Kako sem tega vesel!... Ob kateri uri morava biti pripravljene?«

»Oče je naročil čoln za danes popoldne. Odšli bomo takoj po francoski uri, kateri bom danes tudi jaz prisostvovala. Saj sem sedaj imela že dva tedna počitnice.«

»Jaz pa bom takoj sedaj odšla k gospodični Dumont na razgovor. Toliko stvari jo moram vprašati.«

»Kaj neki jo moraš vprašati?... Ali se še spominjaš, kaj sem ti rekla? Nikakih verskih razgovorov!... Prepovedujem ti!«

»Zakaj vendar?« je vprašala Nadgié in se vzravnila. Njene oči so se za hip uporno zabliškale.

»Ker jaz tega nočem... Razumeš?... Tvoja dolžnost je, da izpolnjuješ mojo voljo... A sedaj mi podaj copate in plašč, nato me boš počesala.«

Valja je od nevolje zardeala. Dvignila se je in sedla na rob postelje. (Nadaljevanje priha)

NOVOODKRITE FRESKE PRI MARŠIČIH

Dobrih dvajset minut hoje navkreber od postaje Ortnek na Dolenjskem leži na severovzhodnem robu lepih Slemenov vas Maršiči. V vasi je podružna cerkev, posvečena sv. Urhu, in tu so bile v letošnjem septembru odkrite ter obnovljene pomembne poznogotske ali boljše renesančne freske neznane mojstra. Da je bila pred davnimi stoletji cerkev poslikana, se je dalo sklepati po velikih freski sv. Krištofa na južni, zunanji steni cerkvene ladje, pa tudi ustno izročilo domačinov je vedelo povedati o slikah na obeh podolžnih stenah v notranjstvi ladje. Meseca avgusta letošnjega leta je odkril sledove fresk tudi v prezbiteniju moj brat dr. M. Mikuz sporočil zanimivo najdbo podpisane freske, ki je obvestil Konservatorski urad v Ljubljani. Vodja Konservatorskega urada, prof. dr. Fr. Mesesnel, si je odkritje ogledal in ugotovil njegovo pomembnost ter odredil po sporazumu z g. župnikom pri sv. Gregorju, duh. svet. Krumpeštarjem nadaljnje odkrivanje v prezbiteniju, kakor tudi v cerkveni ladji. Delo odkrivanja in restauriranja je bilo poverjeno prof. M. Sternenu s sodelovanjem prof. B. Bačiča in podpisane. Vsa dela so bila končana v približno 18. dneh in je njihov uspeh za slovensko umetnostno zgodovino prav pomemben.

Svetišče (prezbitenij) cerkve je zgrajeno na gotski način in je bilo, vključno s slavalokom, po stenah pokrito s freskami. Verjetno je bil poslikan tudi njegov obok, ki pa je bil podrt, ko so neznankdaj svetišče povišali. Danes so freske uničene na severni steni po kasnejše napravljenih vtolih in oknu, ki je zazidano, na južni steni zaradi velikega okna, na slavaloku zaradi kasnejših preizidov, ter v odlomkih za oltarjem, najbrž ob priliki odstranjevanja starega oboka z rebrovjem.

Neznani slikar je freske razporedil takole: Spodaj so stene svetišča poslikane z enotno barvo. Ta pas je zaključen z večbarvnimi preprostimi trakovi. Na njih je postavil glavno slikarsko skupino, in sicer vrsto svetnikov in svetnic, stoječih pred okrasnim vzorčastim (spodaj) in pasastim (zgoraj) ozadjem. Skupina je zgoraj zaključena z motivom baldahinske zgradbe in okrasnim cvetličnim trakom. Šilasta polja, kolikor jih je še ostalo med spodnjo stensko skupino in nekdajnim obokom, je slikar pokril s različnimi slikarskimi motivi. V glavni skupini je slikar upodobil tele postavne (od severne stene proti južni): sv. Matijo, zgoraj nad njim črnooblečeno klečečo postavno neznane pomena; sv. Tomaža, ki je v spodnjem delu po kasnejši prezidavi uničen, onstran zazidanega prvotnega poznogotskega okna pa sv. Roka. Ostroločno polje nad obema svetnikoma je poslikano ornamentalno, ter je deloma uničeno. Na srednji zaključni steni je naslikan sv. Urh, v okloveskem ornatu z ribo v desnici, na drugi strani, danes deloma odprtega okna, lepo poslikane s cvetličnimi motivi, pa svetnica z dolgimi, razpuščenimi lasmi, najbrž sv. Magdalena. Zgornje polje je deloma okrasno, v sredi je upodobljeno sonce. Na naslednji steni sta upodobljena na vsaki strani zazidanega okna sv. Barbara in sv. Jernej, zgoraj v polju pa luna. Na južni steni: svetnik s sulico v rokah (sv. Lambert?), sv. Janez Evang., neznani svetnik s palmo (?), na slavaloku pa del sv. meniha (sv. Lenart). Polja nad glavno skupino so deloma slabo ohranjena.

Na južni steni ladje, tik ob slavaloku, je bila odkrita lepa podoba sv. Mihaela; zgornji del podobe, predstavljajoče neko svetnico, je uničen. Glavne odkritje v ladji pa je lep, izredno zanimiv odlomek podobe sv. Treh kraljev. Ohranjen je prizor, ki nam pokaže kralja na belcu, obdanega od spremstva, oblečenega v pisano onodobno nočo. Upodobljeni so lovski psi, motiv lova, pravljici motiv nekake opice, sedeče na otroku itd. Ozadje prizora zapirajo strmi hribi, iznad katerih so vidne angelske glave.

Kdaj so nastale freske? Slogovno kaže delo nagnjeno k pisanosti, dekorativnosti. Slikar ni polagal važnosti na jasno upodobitev prostora, kakor tudi ne na oblo senčenje predmetov. Po drugi strani pa je mogoče spoznati v freskah naprednejše prvine, ki se očitujejo v značilnih osebnostih, upodobitvah obrazov, svobodnejši slikarski obdelavi in živahni ustvarjalni domisljivosti umetnikov. Vse to so znaki, ki nam dovolijo postaviti sliko v čas okoli l. 1500. Dosti kasneje niso mogle

nastati, ker se je za oltarjem že l. 1502. na fresko ometu podpisal neznani romar.

Posebnost tega odkritja so tudi mnogi podpisani romarjevi, ohranjeni na freskah za oltarjem. Le teh je izredno veliko število, največ iz 16. stoletja. Najstarejša letnica je zgoraj omenjena 1502, najmlajša pa l. 1654. Podpisani so največ kaplani iz Dobrega polja, nekajkrat se pod podpisom pridružijo zanimivi izreki. Nekdo je zapisal l. 1555. v latinskem jeziku: »Nesammetni so tihi, ki skrunijo Kristusove kraje.« l. 1542. se je podpisal neki Matija Zessminus (Cesmin) in pripisal: »Odrešenje je tistim, ki verujejo, obljubljeno.« itd.

Novoodkrite freske so vredne in pomembne doprinos k našemu umetnostno-zgodovinskemu gradivu. Za cerkev samo je to važna pridobitev, tako lepota, kakor tudi kulturno-zgodovinska. V tem predelu naše zemlje se more le malo cerkva ponahati s tako zanimivim odkritjem. Tega se je soseska tudi zavedala, ker je spremljala delo z vidnim zanimanjem in zadoščanjem. Naj mi bo na tem mestu dana tudi prijetna dolžnost, zahvaliti se za pripravljenost pomoči vseh vaščanov Maršičev, posebno za v prvi vrsti gostoljubni hiši pos. g. Franceta Oblaka, pa tudi pos. Antona Prijatelja. S svojo gostoljubnostjo so doprinesli lep delež k uspešno opravljenemu delu.

Dr. Stane Mikuz.

IZ RAZNIH KRAJEV

Šiška pri Ljubljani. Te dni je praznovala Brodnikova mama na svojem domu v Šiški 60. godovni dan v krogu svojih otrok, vnukov in pravnukov. Nič ji ne bi prisodil šest križev, pa se človeku zdi, da sta jo prav križ in trpljenje ohranila v vsej svežosti. Ni ga jutra, da ne bi pri zgornji sv. mazi trpela moči za svoje dnevno delo, ki ga opravlja kot čelbelica nepretrgoma in skrbno. Od Brodnikove mame ne gre nihče praznih rok. Nič nima, pa še tisto razdaja.

Njen dom je pribežališče revnih, nobeden ne gre od nje, da ne bi česa prejel. Zgodi se, da se dan za dnem vrste pri njej betneži, za katere se najde skorjito kruha in pripravi ležišče; vse z neko materinsko nežnostjo, brez sence nezadovoljnosti. Če pa je koga pretirno prišla, potem ji je dan skaljen v samoočitoževanju in ta dan se njen prežni smeh ne razlega po hiši in vrtu. — Vsi ji iz srca ob šestem križu želimo, da bi se mnogo let delila dobroto in iz njih trpala zadovoljstvo.

Stari trg ob Kolpi. Na naši soli je precej časa primanjkovalo učnih moči. Zdaj smo dobili novega učitelja Fetiha Otona. Želimo mu vso srečo med nami.

Kočevje. Pred 10 leti se je bila ustanovila v mestu potom živinorejske zadruge v Dolenji vasi prva mlekarica, ki se je bila pozneje na željo delavcev razširila v Delavsko kuhinjo. Ustanovljena je bila ravno v težkih tistih gospodarskih krizah, kar je bilo v veliko korist meščanstvu in delavstvu. Obisk je bil odličen in promet zelo živahen. Od l. 1936. se je prehranjevalo v Delavski kuhinji vedno dnevno do 40 otrok iz revnih slovenskih družin brezplačno. V sedanjih stiski mleka je pa pritisk od vseh strani zelo velik, prijavljenih je do 200 strank za odjem mleka. Redno se kuha jutraj in zvečer za abonente in druge goste, kar je posebno za delavstvo in razne nemeščence pravcata dobrota. Vso ustanovo sedaj vodi posebna zadruga Delavska kuhinja s predsednikom župnikom g. Skuljem iz Dolenje vasi. Zaradi odselitve kočevskih Nemcev se je oskrba mesta z mlekom malo spremenila, zto se bo ta potreba urečila potom Prevoda. Nadejamo se, da bo mleko v Dolenji vasi določeno za naše mesto. Splošna želja

je, da se razdeljevanje mleka vrši v Delavski kuhinji, katere pomen in korist je vedno vidnejša. Želim, da v ljubljensko bolnišnico so odpeljali dveletno deklico Danico Purkat, hčerko posestnika. Otrok se je močno opeklo po vsem telesu in je podlegel poškodbam.

Jasenica pri Kočevju. Neki večer je vdrla skupina moških v prostore gostinčarja Krena Adolfa, ki je doma iz Kočevja. Kakor pravi prijava, so mu neznanci odnesli 18.000 lir gotovine, vso mast in vasa druga živila. Oblasti zdaj zadevo podrobno zasledujejo in preiskujejo, da bi ugotovile, kdo so bili napadalci, oziroma če prijava povsem odgovarja dejanskemu stanu.

Trebnje. Po štirih mesecih obstoja je bil oni dan uknjen pasji kontinac. — Pošta uraduje sedaj od 9—13 in od 15—18.

Pregled žrebcev zaradi licenciranja in pregled kobil se bo vršil v naslednjem redu: 2. decembra v Št. Jeronju na Dolenjskem ob 11. uri; 3. dec. v Trebnjem ob 9; 4. decembra v Št. Vidu pri Stični ob 9; 10. dec. na lgu ob 10; 11. dec. na Vrhniki ob 9.

Novo mesto. Te dni je praznoval 80 letnico svojega življenja upokojeni okrajni veterinarski poročevalec v Novem mestu Otmar Skale. Jubilar se je rodil v Ljubljani, gimnazijo je študiral v Ljubljani in Celju, visoko veterinarsko solo pa na Dunaju. V Novem mestu je služboval 40 let. Vsa ta doba je bila posvečena delu za gospodarski napredek novomeškega okraja, zlasti njegove živinoreje. Kot uradnik okrajnega glavarstva in učitelj na grmki kmetijski šoli si je pridobil obilo zaslug za tukajšnje prebivalstvo, ki ga ima še sedaj v največjih časih. Mnogim čestitkam, ki jih je te dni prejel g. jubilar, se pridružujemo tudi mi in mu želimo še mnogo srečnih let.

Ribnica. Pri nas se te dni predvajali igra »Pesem s ceste«. — V imenu Slovencev iz Kriškega, ki so sedaj v Landesbutu in Spodnji Šleziji, je poslala pozdrave Vašelj Uršula.

Dolenjska vas pri Ribnici. Za daljnovod, transformator in lokalno omrežje je l. 1936. občinski odsek za elektrifikacijo omenjenih vasi najel posojilo 100.000 dinarjev. Odplačal je 30.000 din kapitala in redno vse obresti. Sedaj ima še vseh obveznosti 28.000 lir. Da se oprostimo občinske trošarine, smo sklenili zložiti potrebno vsoto, ker je komentator že dosti. Sedaj se zbira določena vsota od vsakega, ki ima električno napeljavno. Na ta način bo mahoma ves dolg plačan in občinska trošarina docela odpade. Za to sedaj gre, kar je brez dvoma hvale vredna akcija. — Elektri. odsek.

Stranje pri Velikem Gabru. Te dni je nepričakovano odšel v večnost Kovaček, Feliks Omahna. Veliko ljudi ga je spremljalo na pokopališče v Velikem Gabru. Fant je bil miroljuben in vsakemu na pomoč. Bil je star šele 17 let in je imel veliko veselje do živati in kmetijstva. Dragi Feliks, počivaj v miru! Tvoje domače in številne znance in prijatelje, ki Te bodo težko pogrešali, pa tolaži Bog!

Št. Vid pri Stični. Dne 10. novembra 1941 se je dogodil izvanreden slučaj: posestnikov sin Franc Sever, Ml. Pece 4, si je zbral za svojo družico v življenju Ilovar Marijo pos. hčer z Doba 2, nakar eta se odpeljala k poroki v Ljubljano. Kmalu po odhodu je ženina mati domu za večno zatienila svoje trudne oči v 71. leto svoje starosti. Imela je več otrok, med njimi dve usmiljenki. Mlademu paru želimo obilo sreče! Naše iskreno sožalje pa vsemu sorodstvu, posebno pa možu-očetu, zvestemu naročniku »Domoljuba«. Dobra Marija pa naj v miru počiva! — Dne 15. novembra 1941 smo položili na mrtvaški oder 74 letno Francisko Kovačič, (Balantovo) mater iz Zaboršča 5. Je bila v življenju dobra in pridna gospodinja. Vzgojila je več otrok, med njimi je tudi edina hči, ki se je odločila za usmiljenko. Pokojnici večni mir, preostale pa tolaži Bog!

Zahvala.

Upravi »DOMOLJUBA« se podpisani lepo zahvaljujem za izplačilo zneska 380 lir (1000 din)

ker mi je 21. oktobra t. l. vse poslopje pogorelo.

Dragatuš dne 11. novembra 1941.

BRODOVIČ JOŽE.

Zenski svet..

DAJ MI SVOJE
Jolanka SRCE Gerely

Površnost

Ce kdo ob koncu kakšnega dela izjavi: »Dovolj dobro je narejeno!«, tedaj brez dvoma ni narejeno dovolj dobro. Vsako delo, ki je vredno, da ga opraviš, mora biti tudi opravljeno v redu.

Površnost je izmed vseh človeških lastnosti, če ne še prva, pa gotovo med prvimi. Največkrat je vzrok površnosti pomanjkanje vztrajnosti pri delu.

Površnost je zma, proti kateremu se vsakdo mora boriti do skrajnosti.

Močnejša je kot vse armade sveta.

Več ljudi je ugonobila kot vse vojske.

Uničila je že ogromna bogastva in jih še uničuje.

Nikomur ne prizanaša. Svoje žrtve najde med revnimi in bogatimi, med mladimi in starimi, med močnimi in slabotnimi.

Njena senca pada preko malih in velikih nesreč.

Povsod je; tudi tam, kjer bi jo človek najmanj pričakoval. Doma, na cesti, v tovarni, na železnici, na morju.

Povsod je na preži; svoje delo vrši tiho in neopazno.

Vsi poznajo zlo, ki ga povzroča, toda nihče se je ne izogiba.

Bolezen prinaša, smrtoto in smrt, a le malo kdo se hori proti njej.

Najhujši naš sovražnik je in vendar dopušča, da neovirano živi med nami.

Pozabi

»Odpuščam, toda ne morem pozabiti.« — Ali je takšno odpuščanje kaj vredno? Ali je sploh iskreno? In če ne samo ne pozabiš, ampak to, kar je tvoj drug ali kdorkoli že, proti tebi zagrešil, še neprestano očitaš, ali je to sploh kakšno odpuščanje? Koliko gorja s tem nakopješ sebi in drugim!

Kar si odpustila, naj bo pokopano, pozabljeno za vedno!

Mrzle noge

Mnogi ljudje tožijo, da imajo pozimi vedno mrzle noge. Posebno neprijeten je ta občutek zvečer, ko moraš z ledeno mrzlimi nogami v posteljo. Da se tej nepriliki izogneš, pripravi si v zakurjenem prostoru vročo kopel. V vodo, ki naj sega do kolen, dodaj dve žlici kuhinjske soli. Noge imej v vodi, dokler ne čutiš, da so se popolnoma razgrele. Nato jih krepko zdrgni z brisačo. Ko so se popolnoma posušile, jih masiraj kakšnih deset minut. Po kopeli ne hodi več na mraz, da se ne prehladiš. Najbolje je, če greš takoj v posteljo.

Kopel je še bolj dobrodejna, če vodi dodaš odcedek prevrelih smrekovih vršičkov.

V zimskih mesecih nikar ne nosi perila in nogavic iz umetne svile, kajti ta svila je izredno dober prevodnik toplote in zato kožo popolnoma ohladi. Uporabljal kolikor je le mogoče samo volnene reči.

Tudi premajhni čevlji so v zimskem mrazu malo priporočljivi. Splošno prevladuje mnenje, da snežke varujejo pred mrazom, pa je ravno nasprotno res. Snežke so sicer res zelo primerne, kadar sneži ali kadar se sneg tali in so ceste spremenjene v prava močvirja. V preozkih čevljih in v gumijastih, ki ne propuščajo zraka, se tudi vlaga, ki jo koža izhlapeva, ne more odstraniti, kar povzroča, da postanejo noge mrzle.

Ce so nogavice ali čevlji mokri, jih je treba takoj premenjati.

Tudi hrana ima na mrzle noge velik vpliv. Ker je od kakovosti hrane odvisno, ako kri hitro ali počasi kroži po telesu, zato je priporočljivo, da tisti ljudje, ki trpijo zaradi mrzlih nog, zauživajo takšno hrano, ki poživlja, da se hitreje kri pretaka po žilah. In to je predvsem rastlinska hrana.

Da odstraniš blatne madeže z obleke, pusti najprej da se blago posuši, nato madež izmencaj in temeljito izkrtaj. Nato vzemi krompir, ga prereži čez polovico in z njim dobro pomazi madež.

Otrok ti zaupa

Kako naj si mati pridobi zaupanje svojega otroka? Marsikatero mater boli spoznanje, da se ji je njen otrok odtujil, da ji ne zaupa več popolnoma. Ali ni tega mnogokrat sama kriva? In ko je zaupanje izgubljeno, ga je le težko zopet pridobiti.

Bodi svojemu otroku ne samo mati, ampak prijateljica, posebno ko otrok dorasta.

Ne boš si pridobila otrokovega zaupanja z

Mati v zaupnem pogovoru z otroci.

darovi in z dobrikanjem mnogo več boš dosegla z majhnimi pozornostmi.

Ne bodi prestroga s svojimi otroki. Posebno doraščajočimi. Ne karaj jih neprestano zaradi njihovih napak. Tvoj zgled naj jim bo najboljši nauk. Z neprestanim pridigovanjem in zmerjanjem si otroke samo odtujiš. Ogibati se morajo slabega, ne iz strahu pred kaznijo ali pridigo, pač pa zato, da bi te ne žalili. Le kadar gre za kakšno resno stvar, takrat je prav, da nastopiš strogo.

Ni dovolj, da skrbiš le za telesne potrebe svojih otrok. Tudi ni dovolj, da jim z nauki in zgledom kažeš pravo pot. Skušaj se vživeti v njihov svet. Z razumevanjem njihovih malih in velikih skrbi ter načrtov, se jim boš najlažje približala in nikoli ti ne bodo odrekli svojega zaupanja.

Številke, ki zanimajo gospodinj

Koliko tehta:

Ena mala žlička: moka 8 gramov, krušnih drobtin 5 gr, sladkorja 12 gr, riža 12 gr.

Ena velika žlica: moka 25 gr, krušnih drobtin 15 gr, sladkorja 34 gr, riža 36 gr, zdroba 35 gr.

Ena skodelica: tekočin $\frac{1}{2}$ litra, moka 100 gr, krušnih drobtin 75 gr, zdroba 150 gr, sladkorja 150 gr, riža 175 gr.

Med štirimi očmi

Angela R. Glede naeveta za katerega prosite, Vam morem odgovoriti le to, da imajo v drogerijah razna mazila in tekočine za odstranjevanje dlac, ki kvarijo lepoto obraza. Koliko so uspešne, to je pa vprašanje zase. Mi tukaj ne moremo delati reklame za posamezne proizvode te stroke.

Pregovori

Prehitra ženitev je dolga gronitev.
Žena je vražja mreža.
Ženitev je uganitev.

»Helenin brat bi bil zasnubil Roziko, če ne bi bil izvedel, kako nečastno se je Rozi obnašala na taborinju.«

»Kako, da je resnično prijateljstvo med dekletom tako redko? Moški so med seboj zvesti prijatelji, zakaj bi žene in dekleta ne bile?«

»Ženske menda svojemu spolu ne zaupajo mnogo. Zlobni jeziki pravijo, da zato, ker same o sebi vedo, da so nezanesljive.«

»Vzrok bo najbrž drugod. Ali si že opazila, da bi ženska žensko branila pred moškimi? Najrajši potegne z njimi, tudi če nima prav, če ne z besedo pa z molkom. Zakaj le?«

»Drugače si tega ne morem razlagati,« nadaljuje Štefka, »kot da hoče biti ženska moškemu vedno všeč. Ena s tem, da se lepote, druga se ponaša z dušnimi zmožnostmi, tretja se mu boče prikupiti na račun svoje tovarišice.«

»Tvoj razlog je pravilen, vendar morda vzrok iskati še globlje v ženski duševnosti. Ženske delamo vse samo s srcem. Tudi v prijateljstvu iščemo samo srce, čeprav je duševno soglasje važnejše. Vendar nam ne zadostuje, vrtno dalje, dokler ne zadeneemo ob srce in ne zadovoljimo svojega hrepenja po ljubezni.«

»Ti meniš, da pravega prijateljstva nismo zmožne.«

»Ne, vsaj takega ne kot moški.«

»Kaj pa imenuješ, resnično prijateljstvo?«

Štefka pokaže beležnico: »Glej, te-le vrstice sem čitala v knjigi neke italijanske pisateljice:

»Prijateljica me presega po zmožnostih, ne da bi me poniževala, ceni me, a se mi ne priljuje. Pomaga mi tako, da ne opazim njene pomoči. Smem ji kaj dati, ne da bi poniževala sebe ali njo...«

»Res je tako,« potrdi Marjetica. »Prijateljica te mora presegati, vendar ji hočeš biti enaki. Vendar boš težko našla tako enakost v ženski, ali je vsaj ne boš priznala.«

»Ali jo boš našla med moškimi?«

»Bolj gotovo, kajti le mož in žena drug drugega s svojimi zmožnostmi nadkrilujeta, ne da bi se sama poniževala. Ker se dušno in telesno dopolnjujeta, je čisto naravno, da je njuno prijateljstvo lahko globlje.«

»Ali verjameš, da je prijateljstvo med moškimi in žensko mogoče?«

»Tega skoraj ne morem verjeti, vsaj med mladimi ne! Poznam nekaj takih prijateljskih znanj, ki pa so se vsa končala z ljubeznijo, žal ne s poroko. Ali se spominjaš doktorice, ki je s svojim asistentom sklenila idealno prijateljstvo. Ko je postal asistent profesor in se poročil z neko drugo, je doktorica izvršila samomor. Uršino prijateljstvo se je tudi tako končalo, da se je njej prijatelj zaradi nje ločil.«

»Toda,« jo prekine Marjetica vznemirjena, »ta prijateljstva so bila le dobro prikrito koketiranje. To še ne potrjuje, da je prijateljstvo med moškimi in žensko nemogoče. Glej — — —«

Marjetici je za hip zastala beseda, vendar je čutila potrebo, da se izgovori.

»Glej — — — jaz sama uživam tako prijateljstvo. Našega hišnega zdravnika poznaš, kajne? Ta je resen in plemenit mož. Neko nerazumljivo zaupanje naju je tako zblížalo, da mi je odkril svoje srce. V zakonu je zelo nesrečen. Vtraja samo zato, ker ima ljubko hčerko, ki je sonce in sreča njegovega življenja. Najino prijateljstvo je plemenito, le najini duši čutila isto. Svojo zakonsko nesrečo sedaj lažje prenaša, ker dobiva pri meni vedno novega poguma za življenje. Tudi jaz sem srečna, da mu lahko kaj nudim. Našla sem svoj življenjski cilj, ne bom se poročila, zadostuje mi to.«

Štefka je osupnila — čutila je, da se je Marjetica ujela v nevarno past, opazila je tudi, da bi ji nič ne pomagalo, če bi ji to povedala.

»Strah bi me bilo takega prijateljstva,« reče brez moči. »Oba sta še mlada in igra z ognjem je nevarna.«

»Ne boj se, Štefka, zdravnik je pameten in vsak dan prosim Boga, naj varuje najino prijateljstvo.«

»Valje prihodnjič!«

ZA NAŠE MLAJŠE

PRIREJENO PO STEVENSONU

Faklad na otoku

Izpil je žganje v dušku. Zdelo se je, da ga je pijača res poživila. Poklical je svojega malega bolničarja bliže k postelji in mu začel pripovedovati s skrivnostnim glasom:

»Janko, ali si videl onega mornarja, ki je danes zjutraj prišel semkaj? Vidi, da je ta človek zelo hudoben in da se ne imenuje zastojni Črni pes. Toda tisti, ki so ga poslali, so še stokrat huji od njega. Radi bi se polastili mojega kovčega, ki je silno dragocen. Potem ko mi bodo poslali črno znamenje, bodo prav kmalu prišli vsi semkaj. Preden pa pride do tega, steci ti v vas in obvesti doktorja Kopača. Reci mu, naj zbere čim več policistov in naj pride kar najhitreje semkaj. Mogoče bo zajeti vse moštvo, ki je še ostalo od posadke kapitana Flinta. Tudi jaz sem bil med njegovimi ljudmi. Samo jaz poznam skrivališče njegovega zaklada... Kapitan mi je zaupal to skrivnost na smrtni postelji... Toda ne smeš iti prej, dokler mi ne pošljejo črnega znamenja ali pa dokler se ne vrne Črni pes ali kateri izmed ostalih. Mogoče se bo prikazal mornar z eno samo nogo.«

»Toda kaj pomeni to črno znamenje, kapitan?«

»To je znak smrtne obsodbe. Te bom že obvestil, kadar ga dobim. Toda ti bodi sedaj zelo čuječ. Tvoj trud ne bo zaman. Polovica zaklada bo pripadala tebi. Dam ti častno besedo.«

Nekaj dni pozneje je Jankotov oče umrl. Naslednjega dne je kapitan dobil črno znamenje.

Po pogrebu je Janko stal ves zamišljen in žalosten ob vhodu v gostilno. Nenadoma je zagledal, da prihaja proti gostilni slepec, ki je imel polovico obraza pokritega z zeleno obvezo.

Njegova postava je bila sključena. V rokah je imel palico, s katero je otipaval pot pred seboj. reko ramen mu je visel temen plašč s kapuco.

Jankotu se je zdelo, da še nikoli v svojem življenju ni videl tako grdega človeka, kot je bil ta.

Ko se je slepec približal dečku, je iztegnil roko, kakor da bi ga hotel prositi miloščine in ga s tihim glasom vprašal, če bi mogel obiskati prijatelja Toneta. Ko ga je deček odvedel h kantažu, je temu izročil kos papirja v obliki kroga,

ki je bil na eni strani čisto črn, na drugi strani pa je imel napis: »Danes zvečer ob desetih.«

Ko je slepec izvršil svoje poslanstvo, je z izredno okretnostjo in naglico odhitel po cesti proti morju.

Kapitan je prečital sporočilo na črnem papirju in vzkliznil:

»Ob desetih? Imam še šest ur časa! Janko, pošteni jim bova zagodila tem lopovom...«

Pri teh besedah se je dvignil v postelji in hotel stopiti na tla. Toda naredil je komaj dva koraka, ko se je nenadoma pograbil za grlo in se zgrudil na tla.

Janko je urno stekel po mater, da bi skupno pomagala kapitanu, toda vsa pomoč je že bila odveč. Stari morski razbojnik je zaključil svojo življenjsko pot. Zadela ga je kap.

IV. Kapitanov kovčeg

Janko je materi takoj povedal o vsem, kar mu je pripovedoval kapitan. Ker sta se bala, da se bo Črni pes vrnil s slepecem in še z ostalimi svojimi tovariši iskat kapitanov kovčeg, sta odhitela v vas poiskati pomoč.

Vseboval je najrazličnejše predmete

Bila sta neprijetno presenečena, ko sta izvedela, da je doktor Kopač odsoten. Ljudje, katerim sta pripovedovala o razbojnikih, pa so ju poslušali vsi preplašeni.

Nihče ni imel poguma, da bi šel z njima v gostilno in jima pomagal v primeru napada. Nekdo je dal dečku samokres, drugi pa so obljubili, da bodo obvestili doktorja Kopača, kakor hitro se vrne.

Mati in sin sta se v večernem mraku sama vračala domov. Bila sta silno v skrbeh, kaj se bo zgodilo.

Med njuno odsotnostjo se v gostilni ni zgodilo nič posebnega. Nihče ni vstopil v kapitanovo sobo. Starčev kovčeg je bil skrbno zaklenjen. Janko pa je našel ključ, katerega je kapitan nosil okoli vratu in skupno z materjo odprl kovčeg, da pregleda kapitanovo zapuščeno.

V kovčegu sta našla vse mogoče stvari: popolnoma novo obleko, kompas, velik paket tobaka, dva samokresa, srebrno palico, zlato uro in še mnogo drugih najrazličnejših drobnarij, katere je lastnik prav gotovo nabral v najrazličnejših delih sveta.

Cisto na dnu sta našla zavitek, skrbno spravljeno v nepremotljivo platno. Na prvi pogled je bilo mogoče spoznati, da so v tem zavitku papirji. Našla sta tudi usnjato možnjo, v kateri je bilo nekaj zlatnikov.

Jankova mati je iz možnje vzela toliko novcev, kolikor je znašal dolg umrlega gosta. Kajti kapitan že več časa ni plačal ničesar za stanovanje in za svojo oskrbo.

Nenadoma ju je pri njunem delu zmotil močan žvižg, ki so je zaslišali izpred hiše. Oba sta vztrepetala.

»Mati,« je dejal Janko vzemi vse, kar se ti zdi, da ima kakšno vrednost in zbeži vna od tod.«

»Ne, Janko. Obdržim samo to. Kar sem že vzela in do česar imam pravico.«

Janko pa je pograbil zavoj, ovit v nepremotljivo platno in dejal:

»Jaz pa vzamem to, da tako poravnam vsa kapitanova računa.«

Nista utegnili pospraviti kapitanovih stvari nazaj v kovčeg. Tudi svečo, s katero sta si svetila pri pregledovanju, sta pustila na tleh in odšla v temi po stopnicah. Kmalu sta se znašla na cesti.

Zaslišala sta, da prihaja proti hiši več ljudi. Krenila sta v nasprotno stran in se skrila pod nek mostiček. Od daleč sta še opazila, kako se je bližalo kakšnih osem ljudi njunemu domu ob svitu majhne svetilke.

Kljub temi in precejšnji oddaljenosti, je Janko spoznal Črnega psa in slepca.

Nočni obiskovalci so navali na vrata in vstopili v gostilno.

Prav kmalu se je skozi vrata, ki so ostala odprta, zaslišal prepir in grozno razsajanje.

Ko so namreč razbojniki našli kovčeg prazen in med stvarmi, ki so bile razmetane po tleh, niso mogli izslediti zavoja, za katerega so se bolj zanimali kakor za kapitanov denar, so obtožili Črnega psa in slepca, da sta jih ogoljufala in sama spravila dragoceni plen. Njih pa da sta izvabila semkaj v past.

Niso pa ostali le pri besedah, ampak so prav kmalu spopadli. Ko so najbolj besneli, se je nenadoma zaslišalo peketanje konjskih kopit in nekje v bližini je počil strel.

Bil je policijski inšpektor, katerega so ljudje obvestili o tem kar sta pripovedovala Janko in njegova mati in ki jima je prihitel sedaj na pomoč s svojimi ljudmi.

Morski razbojniki so zbežali in prepustili svojega slepega tovariša njegovi usodi.

Ta je hotel bežati za ostalimi, pa je zaletel med konje policistov in žalostno končal pod kopiti.

Ostali pa so hiteli proti morju, poskakali v žoln, s katerim so dospeli in odpluli v veliko jezo poveljnika policije.

Janko in njegova mati sta prilezla iz svojega skrivališča. Odšla sta s svojimi rešitelji v vas, kajti ni bilo varno, da bi ostala v gostilni. Razbojniki bi se mogli zopet vrniti, kajti gotovo niso opustili upanja, da se jim bo le posrečilo, da najdejo dragoceni zavoj, zaradi katerega so se se ta večer skoraj pobili med seboj.

(Nadaljevanje prih.)

Komaj je prišel slepec pred dečka...

ČEVLIAR IN FIZOLCEK

Nekoč je živel čevljar, ki je imel ženo Barbko in pet otrok. Bil je pošten in priden delavec in ljudje so ga imeli radi. Radi so mu dajali delati nove in popravljati stare čevlje. Tako je imel čevljarček vedno dosti dela in je

dobro zaslužil. Pošteno je preživljal družinico, ničesar jim ni manjkalo.

Kriza

Potem pa se je zgodilo, da je prišla v deželo kriza, tista strašna žena, ki nosi ljudem samo revščino in pomanjkanje. Ljudje niso imeli več denarja, da bi si dali delati nove in popravljati stare čevlje, rajši so hodili bos. Zdaj čevljarček ni imel več dela in ne zaslužka. Revščina se je naselila v njegovi hišici.

Nekega dne je rekla žena Barbka svojemu možu čevljarček:

»Danes sem zadnjo moko skuhala v sok. Glej, da nam kaj jesti preskrbiš, če nočeš, da ti otroci in jaz lakote umrjemo.«

Berač

Čevljarček je žalostno vzdihnil, rekel pa ni nič.

Drugega dne pa si je oprtal beraško malho čez ramo in odšel po svetu, da izprosi kru-

ha zase in za svojo družinico. Ljudje so ga poznali in so mu radi dajali od svoje revščine.

Toda polagoma se je zgodilo, da je ljudem samim zmanjkalo živeža in zato tudi čevljarčku niso več mogli vbogajme dajati. Zato je prišel zvečer večkrat s prazno malho domov. Takrat ga je žena jezno zmerjala: »lenoba lena, prav za nič nisi na svetu, še za berača nisi. Ubogi otročki pa lakote umirajo. Revčki, ki imajo takega očeta!«

Čevljarček je bil žalosten takega govorjenja, toda naslednjega dne je šel še dalje po svetu na svoji beraški poti, da bi si priprosil živeža zase in za svojo družino.

Mož s fižolčkom

Nekega dne je hodil že ves dan od hiše do hiše, iz vasi v vas, pa ni ničesar dobil. Prazna malha mu je visela preko ramen. Žalosten se je pod noč vračal proti domu.

Sredi ceste ga sreča star mož s sivo brado. Ko vidi čevljarčka, kako se truden komaj vlačil naprej, ga ustavi in vpraša:

»No, čevljarček, zakaj si pa tako žalosten?«

»I, kaj bi ne bil žalosten,« odgovori čevljarček, »doma imam ženo Barbko in pet otrok, ki nimajo kaj jesti. Ves dan sem hodil okrog, da bi kaj priprosil zanje, pa nisem ničesar dobil. Ljudje sami nimajo kaj jesti. Zdaj me bo pa Barbka zmerjala, ko bom prišel prazen domov.«

»Nič ne maraj, bo že Bog pomagal,« ga je tolažil mož. »Na, vidiš tale fižolček, to je vse moje premoženje, tebi ga pa dam, ker si dober človek.«

In mož je segel v žep in stisnil čevljarčku droben fižolček v roko.

Čevljarček je pogledal fižolček in rekel: »Lepa hvala, dobri mož, toda kaj naj vsa moja družina s tem fižolčkom počne? Barbka ga še skuhati ne bo marala.«

»Nič ne maraj, kar Barbka počne,« mu je odgovoril mož. »Poslušaj, kaj ti povem. Ko prideš domov, zakopli fižolček v zemljo poleg hišnih vrat, pa boš videl, kaj bo.«

Komaj je to izgovoril, je mož izginil in nikjer ga več ni bilo videti. Čevljarček pa je žalosten nadaljeval pot proti domu. (Dalje.)

I. Sestavljalnica

trav-	po-	le-	ce	co	ca
žlaht-	pa-	te	slan-	ži	ri-
ne	trav-	vi	mo-	Je	ke,
je	da-	ro-	vso	ni-	pa
na	la,	ze-	ne	vse	la

Sestavi kitico slovenske narodne pesmi!

II. Miselna naloga

Na tlakovanem dvorišču so se dečki igrali z žogo. Mahoma pa jim žoga pade v jamo, ki so jo prav takrat napravili delavci, da bi vanjo postavili mlaj. Jama je bila več kot meter globoka in skoraj prav tako široka kot žoga. Žalostni so stali dečki okoli jame. Žoge niso mogli doseči z roko, niti je niso mogli izvleči s palico. Kaj naj store v tem težkem primeru? Premeten Pavle pa si je znal pomagati. Ze čez nekaj minut se je igra zopet nadaljevala.

Kaj je napravil Pavle, da je dobil žogo iz jame?

(Napnil je jamo z vodo in žoga je splavala na vrh.)

Česa še ne veš

Najlažji les na svetu se imenuje »balza« in nam ga daje kakih 20 metrov visoko drevo, ki raste v Južni Ameriki. Kocka iz tega lesa, katere stranica meri 1 dm, tehta navadno le 120 gramov, medtem ko tehta enaka množina vode okoli 250 g, enaka množina vode pa 1000 g, kakor je znano. Pri tem pa je bazalni les približno polovico tako trden kakor smrekov les, ki je dva do trikrat težji. Preje je bil bazalni les skoraj brez cene, danes pa je zelo iskan za rešilne pasove, za letala, za ovojne proti mrazu, za steklenične zamaške in ovojne plošče za dragoceno pohištvo.

Šantunško svilo, ki jo izdelujejo v kitajski pokrajini Šantung, dobivajo od sviloprejk, ki pa se ne hranijo z murvinimi ampak s hrastovimi listi.

V Braziliji živi največji metulj, kar jih poznamo. Imenuje se Erebus agrippina in meri preko kril 30 cm. Je pa tako plašen, da ga ni mogoče vloviti. Zato streljajo domačini nanj s pihalnikom.

»Moja pamet je vse moje premoženje.«
»Kar potolaži se. Saj poznaš pregovori: Revščina ni sramotna.«

Zastopniki!

Nemudoma pošljite sezname naročnikov »Slovenčevega koledarja«. Prihodnji teden bo koledar že izšel. Ponj ne hodite, ga vam bomo poslali. — Kdor ne bo seznama naročnikov poslal že ta teden, koledarja ne bo dobil!

Križanka

Vodoravno: 1. Grič pri Beogradu. 6. Del rastline. 11. Igra na karte. 16. Stvar posameznika. 17. Prvo bivališče prvih dveh Slovkov. 18. Svetopisemsk. oseba. 19. Del pohištva. 20. Vzklik. 21. Arabski priimek (pomeni: sin). 22. Časovno randobje. 23. Vstavi: D. G. E. 24. Tuja skrajšana moško ime. 25. Vodna žival. 27. Japonsko mesto in pristanišče. 28. Trnjeva rastlina. 30. Nadležen mrtva. 32. Turški mogotec. 34. Pripadnik izumrlega slovanskega naroda. 35. Prometno sredstvo. 37. Nadstropje (srbski). 38. Pesnitev. 40. Mlečni izdelek. 41. Ženska velsila. 44. »Čista ognjenega konja. 46. Rimski pozdrav. 47. Večje špansko mesto. 53. Tuja moško ime. 54. Druga beseda za madež. 55. Kratica ljubljanske občine. 56. Indijski vladarski naslov. 57. Kompletna smučarska ali telovadna oblika. 58. Del telesa. 60. Druga beseda za žig. 61. Grška zgodovinska oseba. 62. Druga beseda za trinoga. 65. Strupena kača. 66. Druga beseda za velikana, tudi tovarna v Kamniku. 67. Češka zrakoplovna družba. 69. Angleško mesto, znano tudi iz nekega filma. 71. Čevljarska potreblina. 73. Druga beseda za svojca. 75. Tuja beseda za vonj. 76. Junak starih časov. 78. Osebnostni zaimek 1. sp. 79. Naselbina. 81. Srbska vprašalnica. 82. Lesen izdelek. 83. Okrajšano in olepšano žensko ime. 84. Lahen veter. 86. Največja ptica. 87. Kemikalija. 88. Tujka za poziv. 90. Žensko krstno ime. 91. Majhna utež. 92. Umrli predsednik republike Španije.

Navpično: 1. Pripadnik izumrlega naroda. 2. Zamašek pri sodu. 3. Naplailo. 4. Lepa vodna ptica. 5. Del amfiteatra. 6. Beseda, s katero nazivamo posamezne vrste športa. 7. Del voza. 8. Morski ropar. 9. Pridevnik, pomeni popolnoma

podoben. 10. Poljsko mesto. 11. Turška kokoš. 12. Grška črka. 13. Preprosto orožje. 14. Svetopisemsk. oseba. 15. Povzročitelj bolečine. 26. Tujka, pomeni vrsto, razred, oddelek. 29. Tujka, pomeni ugled, nadvlado. 31. Pripadnik izumrlega naroda. 33. Izraz pri kartanju. 34. Ploskovna mera. 36. Tujka, pomeni častni naslov. 37. Druga beseda za predal. 38. Strupena žuželka. 39. Šahovska figura. 42. Deli poslopja. 43. Velika lesena posoda. 45. Izdelek iz grozdja. 48. Kmetško orodje. 49. Druga beseda za prispodobo. 50. Drug izraz za mokroto. 51. Slavnostna prireditev. 52. Narava (latinsko). 59. Črka (fonetično). 61-A. Grška črka. 63. Krstno ime kanadske petorke. 64. Predlog. 66. Kratica, ki jo rabimo pri datumu. 66-A. Glavno mesto balkanske države. 68. Otok v Malajskem arhipelu. 70. Živinski gonjač. 72. Planina v Bolgariji. 73. Padavina. 74. Lepa roža. 76. Tekočina. 77. Koroska reka. 80. Gorenjska narodna jed. 82. Del sobe.

Preizkušen redilni prašek

„Redin“ za prašiče

Pri malih prašičkih pospešuje Redin prašek hitro rast, krepi kosti in jih varuje raznih bolezni. Večji prašiči pa se čudovito hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. L. 5.—, po pošti L. 9.—, 3 zav. po pošti L. 19.— 4 zav. po pošti L. 24.—. Mnogo zahvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deliti pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si ohranite poštino.

Naročniki iz Tržaške in Goriške province morajo poslati denar vnaprej.

Zepni gramofonček. Neki angleški inženir je londonskemu patentnemu uradu prijavil patent »zepnega gramofona«, ki bo tako skromnega obsega, da ga bodo ljubitelji gramofonskih plošč lahko nosili v navadnem hladnem žepu.

»Domoljub« stane 16 lit. za celo leto, za inozemstvo 36 lit. — Dopne in spise sprejema uredništvo »Domoljub«, naročnina, izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 44-46. — Urednik: Jože Kosiček. — Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič.

Mali oglasnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče službo L. 0.20 za besedo; v ženskih oglasih in dopisih beseda L. 1.—; v vseh drugih oglasih stane beseda L. 0.80. Vsem oglasom se pršteje še oglasni davek. Na manjši znesek L. 7.—, za ženski oglas L. 20.—. Redni Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj pri oglasih gospodarskega značaja.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Žrebička

5 mesecev starega — prodam. Koren Janes, posest., Žuzemberk 156

Ključav. pomočnika

sprejme za stalno delo Podraž Ciril, 18 pri Ljubljani.

Oddam v našem staro Rabelovo

usnjarsko delavnico

za dobo več let. Delavnica je v dobrem, prenovljenem stanju. — Več se izve v gostilni »Krašina«, Skočjan pri Mokronogu.

Suhe gobe

Jurčke in liščke kupi vsako količino po najvišji dnevni ceni trdč. Fran Pogačnik v Ljubljani, Tyrseva cesta št. 23 (Javna skladišča).

Kože domačih zajcev

in vseh vrst druge divjadi, plačuje najvišje krastarstvo L. Rot, Ljubljana, Mesni trg št. 5

Kmetičko dekle

vajeno kmetičko dekle sprejememo v sklopi Ljubljane. Nadov v upravi »Domoljub« št. 12970.

Travnik

okoli 1 orala površina, trd svet, kupimo na Barju. — Ponudbe upr. »Domoljub« pod št. »Travnike« št. 12971.

Vajenca

poštenega in zdravega — iščem. Model mistarstvo Kranjc Milan, Tyrseva cesta 41.

150 lir tedenske

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem. Pošljite mi znamko za odgovor. — Jož. Battf, Ljubljana f.

Služkinjo

pridno, pošteno, sprejemno na kmetijo. Vodnikova cesta št. 222. Dravice.

Jedilno olje

namoestek si lahko pripravite sami z našim preizkušenim praškom »Amisan«. — 1 zavitek Amisana zadostuje za 1 in pol litra oljate mešanice in velja L. 1.50, po pošti L. 2.50. — Denar morate poslati vnaprej. Navodilo je zraven.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na doželi pa zahtevajte Amisan prašek pri vašem trgovcu ali zadrugi.

Najboljši in najcenejši slovenski tednik je »Domoljub«

Slivovko, hrušever, pelinkovec in rum

si lahko prav poceni sami napravite. 1 steklenica naše umetne esence za napravo 5 litrov slivovke, hrušever, pelinkovec ali rum stane L. 15.—, po pošti L. 21.—, 2 steklenici po pošti L. 30.—, 3 steklenice po pošti L. 51.—. Točna navodila za vsaki steklenici.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Kupujte pri trdkah, ki oglašajo v »Domoljubu«

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane 50 litrov zavitek L. 11.40, po pošti L. 16.—, 2 zavitka po pošti L. 30.—, 3 zavitki po pošti L. 43.—

Prodaja Drogerija Emesa

Ivan Kanc - Ljubljana - Nebotičnik